

Boverket

Myndigheten för samhällsplanering,
byggande och boende

Rapport 2011:4

REGERINGSUPPDRAG

Boverkets uppsiktsrapport

planering och byggande under 2010

Boverkets uppsiktsrapport

planering och byggande under 2010

Boverket mars 2011

Titel: Boverkets uppsiktsrapport – planering och byggande under 2010
Utgivare: Boverket mars 2011
Upplaga: 1
Antal ex: 85
Tryck: Boverket internt
ISBN tryck: 978-91-86559-10-0
ISBN pdf: 978-91-86827-00-7
Sökord: Översiktsplanering, översiktsplaner, detaljplaner, fysisk planering, plan- och bygglagen, PBL, uppsikt, bostadsbyggande, enkäter, tendenser, statistik, Sverige
Dnr: 1109-3756/2010 och 209-2901/2010

Publikationen kan beställas från:
Boverket, Publikationsservice, Box 534, 371 23 Karlskrona
Telefon: 0455-35 30 50 eller 35 30 56
Fax: 0455-819 27
E-post: publikationsservice@boverket.se
Webbplats: www.boverket.se

Rapporten finns som pdf på Boverkets webbplats.
Rapporten kan också tas fram i alternativt format på begäran.

Boverket 2011

Förord

Uppsiktsrapporten är en redovisning av uppdrag i Boverkets regleringsbrev och är utformad för att kunna användas som ett informations- och beslutsunderlag för regeringen. Men rapporten riktar sig i lika hög grad till länsstyrelser, kommuner och andra som är intresserade av att följa utvecklingen och tillämpningen på plan- och byggområdet.

En stor del av underlaget till uppsiktsrapporten är hämtat från länsstyrelsernas svar på Boverkets årliga plan- och byggenkät och deras redovisning av uppdrag i regleringsbrev. Men rapporten bygger även på erfarenhetsutbyten från Boverkets övriga verksamhet inom PBL-området.

Jag vill rikta ett stort tack till alla länsstyrelser för det arbetet och deras samverkan i övrigt.

Karlskrona mars 2011

Janna Valik
generaldirektör

Innehåll

Uppsiktsspaningar från 2010	7
Inledning	9
Uppsiktsrapportens utformning	9
Uppsiktsrapportens underlag	9
En fördjupad spaning	11
Landsbygdsutveckling i strandnära lägen och strandskydd	11
Läget år 2010	13
Länsstyrelsernas svar	13
Översiktsplaner	14
Detaljplaner och områdesbestämmelser	27
Bygglöv och förhandsbesked m.m.	35
Länsstyrelsernas tillsyn	39
Ny PBL - konsekvenser för länsstyrelserna	41
Ny PBL - konsekvenser för kommunerna	42
Tendenser i kommunernas PBL-tillämpning	45
Återrapportering enligt regleringsbrev	47
Kopplingen mellan de regionala utvecklingsprogrammen (RUP) och kommunernas fysiska planering (ÖP)	47
Nationella mål och statliga intressen.....	49
Energi- och klimatpolitiska mål.....	52
Vindkraft	54
Övriga återrapporteringskrav från länsstyrelsernas redovisning	56
Bilagor	57

Uppsiktsspaningar från 2010

Olika förutsättningar i landet

En stor andel av kommunerna klarar inte av att hålla sina översiktsplaner aktuella. Det beror i stor utsträckning på att förutsättningarna för länen och kommunernas resurser varierar stort. I nya PBL finns bestämmelser som ålägger länsstyrelsen att till kommunerna varje mandatperiod i en sammanfattande redogörelse redovisa synpunkter i form av sådana statliga intressen som kan vara av betydelse för kommunens beslut samt ange hur synpunkterna enligt länsstyrelsens mening förhåller sig till översiktsplanen. Förhoppningsvis kommer detta tillsammans med den positiva utvecklingen av översiktsplaneringen på senare tid och erfarenheterna från de pilotprojekt som bedrivits inom ramen för kompetenssatsningen att leda till en förbättring av tillämpningen.

Ökat resursbehov med nya PBL

Nya PBL medför ett ökat resursbehov i kommuner och på länsstyrelser när det gäller byggfrågor. Detta kan innebära problem med tillämpningen då kommuner och länsstyrelser sedan en längre tid tillbaka har pekat på brister i såväl kompetens som resurser på området.

Fler nya översiktsplaner på gång

Trenden är fortsatt positiv för översiktsplanering i många kommuner. Störst antal antagna översiktsplaner sedan 1991 och den positiva utvecklingen ser ut att fortsätta.

Problem med gamla översiktsplaner

En mycket stor andel kommuner har översiktsplaner från början av 1990-talet och en betydande majoritet av kommunerna aktualitetsprövar inte översiktsplaner varje mandatperiod. Enligt Boverkets uppfattning kan översiktsplaner från 1990-talet knappast längre på ett aktuellt sätt ge uttryck för vare sig kommunens egna intressen eller statens intressen.

Strandskyddsreformen i PBL behöver utvärderas

Strandskyddsreglerna i PBL har medfört stora förhoppningar bland kommuner att vända en negativ befolkningsutveckling och skapa en

levande landsbygd. För att belysa reformens genomslag föreslår Boverket att en fördjupad utvärdering genomförs om ett par år.

Planeringsstöd – en drivkraft med möjligheter och risker

Vindkraftutbyggnaden och det därtill kopplade planeringsstödet är fortfarande en stor drivkraft för översiktsplanering. Boverket ser en risk för att denna fokusering på ett fåtal planeringsfrågor leder till att helhetsperspektivet och andra angelägna planeringsfrågor tappas bort.

Bättre statligt samspel genom vision 2025

Samspelet mellan Boverket, länsstyrelser och andra statliga myndigheter behöver tydliggöras för att arbetet med planeringsunderlag och samordning av statliga intressen ska förbättras. Boverket har ambitionen att åstadkomma en sådan samordning inom ramen för arbetet med Vision 2025.

Tillsynen fortsätter att utvecklas

Tendensen är att länsstyrelsernas arbete med tillsyn ökar och utvecklas årligen. Ett utvecklingsarbete pågår i flera olika projekt och arbetet leder till ett ökat intresse för frågan.

Inledning

Uppsiktsrapportens utformning

Uppsiktsrapporten är i uppdelad i tre huvudavsnitt. Det första huvudavsnittet innehåller sammanfattande uppsiktsspaningar från 2010, en kortare inledning samt en fördjupad spaning om landsbygdsutveckling i strandnära lägen och strandskydd. I det andra huvudavsnittet finns en redovisning av svaren på plan- och byggenkäten för 2010 och annan information. Det tredje och sista huvudavsnittet innehåller en återrapportering av olika frågor i Boverkets regleringsbrev.

Till uppsiktsrapporten finns tre bilagor. De två första bilagorna innehåller mer detaljerade statistiska uppgifter från plan- och byggenkäten och länsstyrelsernas årsredovisningar. Den tredje bilagan innehåller en beskrivning av SKL:s kommungruppsindelning.

Uppsiktsrapportens underlag

Boverket får information om utvecklingen på PBL-området från många olika källor och i många olika sammanhang. Här beskrivs kort de viktigaste informationskällorna.

Plan- och byggenkäten

Plan- och byggenkäten består av fyra delar och besvaras i sin helhet av länsstyrelserna. Den första delen innehåller öppna frågor och svar kring utvecklingen i länen. De övriga tre delarna består av frågor och svar på kommunnivå om översiktsplanering, detaljplanering och byggande med bundna svarsalternativ som redovisas statistiskt.

Samtliga länsstyrelser har lämnat in svar på plan- och byggenkäten. Det finns fortfarande brister i svars kvalitet, framförallt i byggdelen. Det innebär sammantaget att det inte heller för 2010 går att dra helt tillförlitliga slutsatser av svaren i alla delar.

Den 24 februari hölls ett seminarium där svaren på plan- och byggenkäten och andra frågor kopplade till uppsikt och tillsyn diskuterades. Vid seminariet representerades 18 av 21 länsstyrelser av 35

personer. Erfarenheterna från seminariet återges på olika ställen i denna rapport.

Nytt ärendehandläggningssystem på länsstyrelserna

Länsstyrelserna gick den 7 mars i år över från diariesystemet Diabas till det nya ärendehandläggningssystemet Platina. I Diabas har länsstyrelserna, för att underlätta besvarandet av plan- och byggenkäten, möjlighet att lägga in statistikkoder enligt en kodmall med fraser i ett särskilt fält knutet till varje ärende. I Platina kommer det inledningsvis inte att vara möjligt att lägga in sådana statistikkoder. Funktionen är dock beställd för att kunna införas längre fram. Däremot kommer Platina att innehålla färdiga fraser som beskriver varje ärende och handling. Fraserna fångar upp många men inte riktigt alla de frågor som ställs i plan- och byggenkäten. Boverket och länsstyrelserna har därför beslutat att i nästa plan- och byggenkät begränsa frågorna i enkätens kommundel till sådan information som går att söka ut via de fraser i Platina som beskriver ärendehandlingen. 2011 får därmed bli ett statistiskt mellanår.

Länsstyrelsernas åiterrapporteringar enligt regleringsbrev

Länsstyrelserna har i sina regleringsbrev under många år haft i uppdrag att åiterrapportera vissa frågor på PBL-området till regeringen. Redovisningarna har lämnats till Boverket som sammanställt och rapporterat till regeringen. För att underlätta, effektivisera och ge en mer likartad rapportering har länsstyrelserna gemensamt tolkat och kommenterat innehållet i åiterrapporteringsuppdragen. Boverket har medverkat i det arbetet.

I regleringsbrevet för 2010 och i tidigare regleringsbrev har länsstyrelserna haft i uppdrag att redovisa till Boverket senast den 30 november. Enligt regleringsbrevet för 2011 ska redovisningen ske senast den 31 januari året därpå, vilket framöver möjliggör en samordning med besvarandet av plan- och byggenkäten.

Vissa uppgifter ur länsstyrelsernas årsredovisningar

Länsstyrelserna har på uppdrag av regeringen även redovisat vissa andra statistiska uppgifter på plan- och byggområdet. Uppgifterna har hämtats från länsstyrelsernas årsredovisningar.

Enkät om kommunernas organisation, resurser och kompetens

Boverket har i samarbete med SKL genomfört en enkätundersökning om kommunernas organisation, resurser och kompetens. Det är en fortsättning på en motsvarande enkätundersökning som gjordes under 2008. Enkäten skickades till samtliga 290 kommuner i landet och 246 har svarat. Boverket kommer att sammanställa enkätsvaren i sin helhet senare under våren men redovisar i denna rapport kortfattat vad kommunerna svarat på hur de förbereder sig inför de förändringar som nya PBL medför.

En fördjupad spaning

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen och strandskydd

För tidigt att utläsa effekterna av strandskyddsreformen i PBL

Det finns stora förhoppningar bland kommunerna att stränderna och landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) ska vända en negativ befolkningsutveckling och skapa en levande landsbygd. I dagsläget arbetar nästan en tredjedel av Sveriges kommuner med att peka ut LIS-områden i översiktsplanen. Men det är alltför tidigt att säga i vilken utsträckning de nya reglerna i PBL och miljöbalken faktiskt bidrar till landsbygdens utveckling. Endast 12 kommunala översiktsplaner, tre tillägg till översiktsplan och en fördjupning av översiktsplan som behandlar LIS antogs under 2010 och det har bara beviljats ett fåtal enskilda dispenser med landsbygdsutveckling som särskilt skäl.

Landsbygd

Vad är landsbygd?

I Sverige liksom i många andra länder finns flera olika definitioner av vad som avses med landsbygd beroende på syfte, sammanhang och vad som är praktiskt möjligt att beskriva. I landsbygdsbegreppet ingår i allmänhet många typer av landsbygder. Det är tätortsnära landsbygder, glesbygder, skärgårdar och andra landsbygder. Det råder samstämmighet om att landsbygdsbegreppet behöver nyanseras och situationsanpassas och att det i praktiken handlar om landsbygder eller landsbygdsområden med olika karaktär och funktion.

Boverket konstaterar att ett av syftena med lagförändringen var att få en större delaktighet, acceptans och anpassning av strandskyddet regionalt och lokalt. Boverket anser därför att det är kommunen som i samråd med länsstyrelsen måste avgöra frågan om vad "landsbygd" och "landsbygdsutveckling" är. Detta överensstämmer även med PBL:s grundläggande intentioner att planläggning är en kommunal angelägenhet.

Storlek på LIS-områden

En fråga som har nära koppling till frågan om landsbygdsavgränsning är hur stora och hur många områden som kan pekas ut som LIS-områden. I förslagen förekommer allt från en handfull områden till över hundra. Här uppvisas en stor spridning och det är för tidigt att se några trender.

LIS-områden i ÖP

Det finns ett antal kommuner som tydligt tar ett helhetsgrepp om landsbygdsfrågan och gör kopplingar mellan LIS-områden och viktiga förutsättningar för boende på landsbygden som t.ex. kollektivtrafik, bredbandsutbyggnad och ekonomin i byggandet.

Upphävande av strandskydd i detaljplan

Från den 1 juli 2009 har kommunen möjlighet att i de flesta fall upphäva strandskydd i en detaljplan. Även i detta fall ska de särskilda bestämmelserna som finns i miljöbalken följas. Under 2010 upphävdes strandskydd i 171 detaljplaner. Av dessa upphävdes 107 av kommunerna och 64 av länsstyrelserna. Antalet är för litet för att det ska gå att se några trender. Det kan dock konstateras att antalet upphävande av strandskydd i detaljplan har varit relativt konstant under senare åren (knappt 200). Före lagförändringen var det länsstyrelsen som fattade besluten.

Information och utbildning

Under 2010 genomförde Boverket flera utbildningsinsatser för länsstyrelser främst om LIS-frågor samt medverkade i två uppföljningsseminarier arrangerade av SKL, Naturvårdsverket och Boverket. I takt med att det även kommer vägledande domstolsutslag behöver det utföras informationsinsatser under 2011-2012.

Boverkets bedömning

Det är ännu för tidigt att dra några säkra slutsatser av de nya strandskyddsreglerna i PBL. Boverket föreslår att det genomförs en fördjupad utvärdering av strandskyddslagstiftningen om två - tre år för att bland annat studera hur den har bidragit till utveckling av landsbygden.

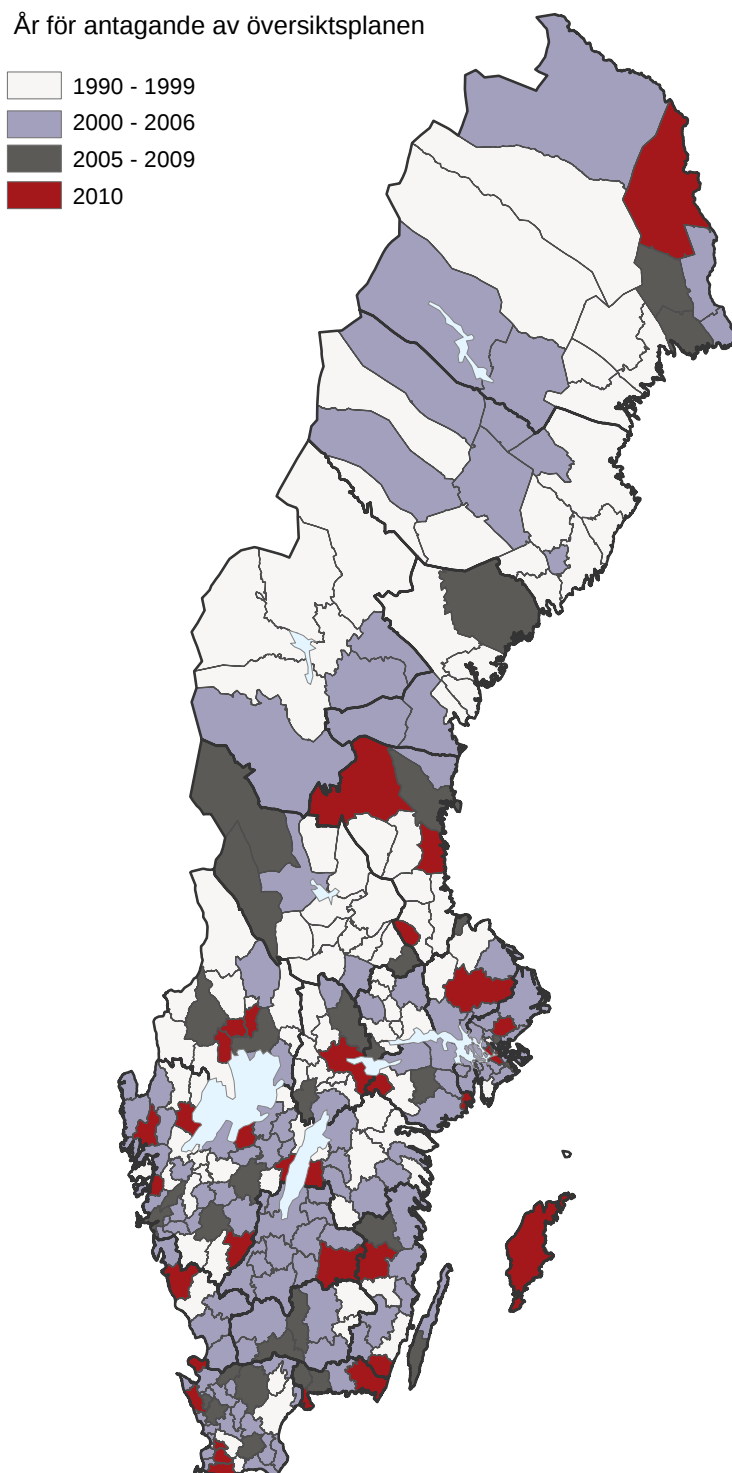
Läget år 2010

Länsstyrelsernas svar

I det här avsnittet redogör Boverket för de svar som länsstyrelserna har lämnat på plan- och byggenkäten. Boverket redovisar och kommenterar inte alla enkätsvaren utan begränsar redovisningen till det som bäst belyser utvecklingen på plan- och byggområdet. Som komplement till svaren från enkäten finns även vissa tillägg och förtydliganden som länsstyrelserna framförde vid uppsiktsseminariet i februari.

För den som är intresserad av att ta del av en fullständig länsvis sammanställning av länsstyrelsernas svar så finns den i en bilaga.

Figur 1. År för antagande av översiktsplanen

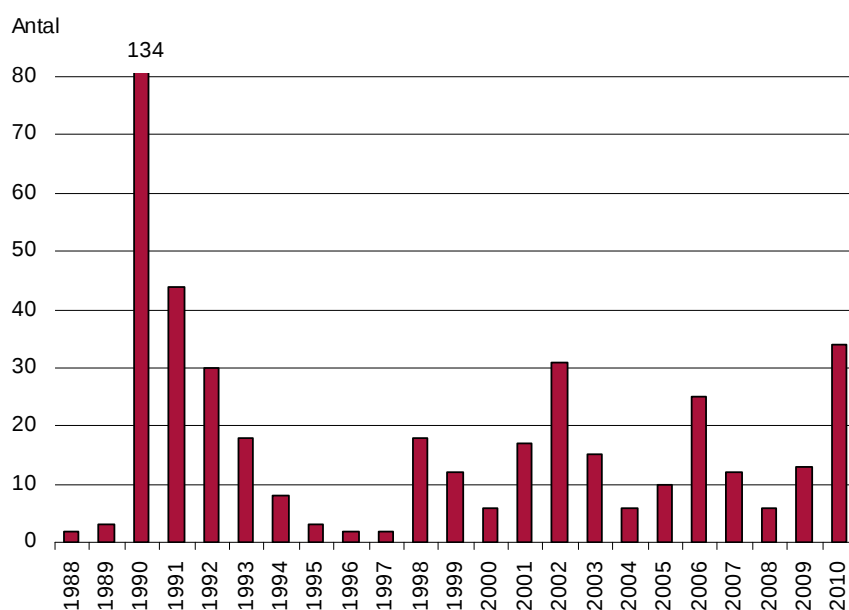
Översiktsplaner

Antagna kommunomfattande översiktsplaner

Fortsatt ökad planeringsaktivitet

Under 2010 antogs 34 kommunomfattande översiktsplaner. Det var betydligt fler än under 2009 och det högsta antalet sedan 1991. I åtta län har antagits fler än en kommunomfattande översiktsplan. Flest översiktsplaner antogs i Västra Götalands län (6) och Skåne län (5).

Figur 2. Antagna översiktsplaner per år 1988 – 2010

Länsstyrelserna har under 2010 lämnat förhållandevis många samrådsyttranden och granskningsyttranden över kommunomfattande översiktsplaner. Endast fem samrådsyttranden avsåg översiktsplaner som också antogs under 2010. Mycket talar därför för att det även under 2011 kommer att antas många kommunomfattande översiktsplaner.

Fortfarande många ålderstigna översiktsplaner

Så många som 97 av landets 290 kommuner har fortfarande en gällande kommunomfattande översiktsplan från 1990-talet. Enligt Boverkets uppfattning kan översiktsplaner från 1990-talet knappast längre på ett aktuellt sätt ge uttryck för vare sig kommunens egna intressen eller statens intressen.

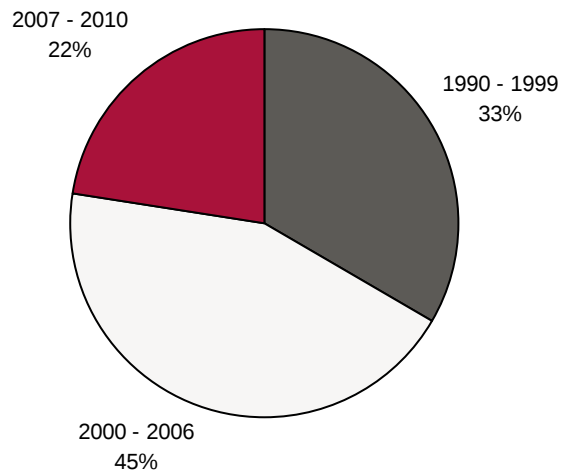
Översiktsplan

Alla kommuner ska ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunens yta.

Översiktsplanens syfte är att ge vägledning och stöd i beslut om användningen av mark- och vattenområden och om hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras.

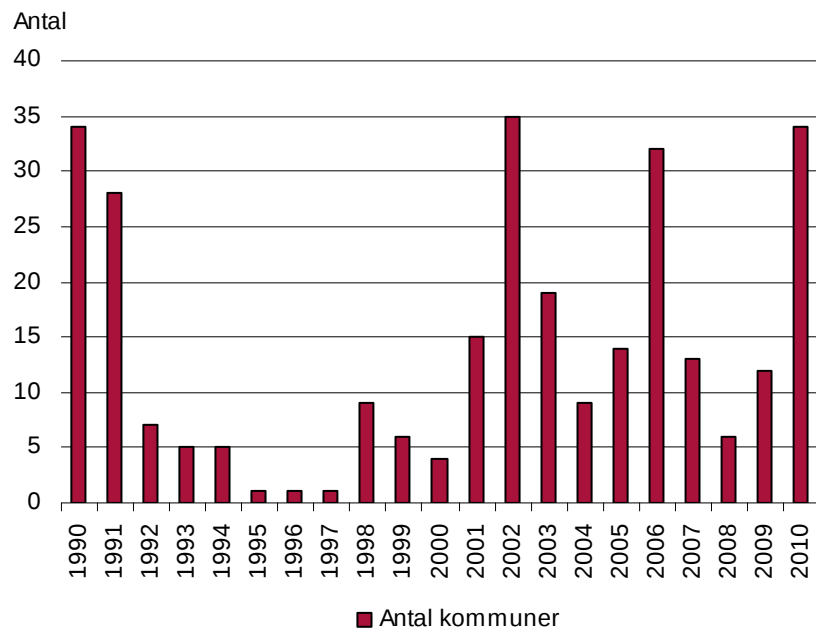
Översiktsplanen redovisar en avvägning mellan olika allmänna intressen men är inte juridiskt bindande.

Figur 3. Åldersfördelning för gällande översiktsplaner

Av kommunerna är det 34 som har en översiktsplan från 1990 och 28 kommuner som har en översiktsplan från 1991. Det är visserligen några kommuner färre än för ett år sedan men det är ändå anmärkningsvärt att en så stor andel som drygt 20 procent av kommunerna har översiktsplaner som baserar sig på förhållanden och kunskap som är mer än tjugo år.

Figur 4. Åldersfördelning för gällande översiktsplaner

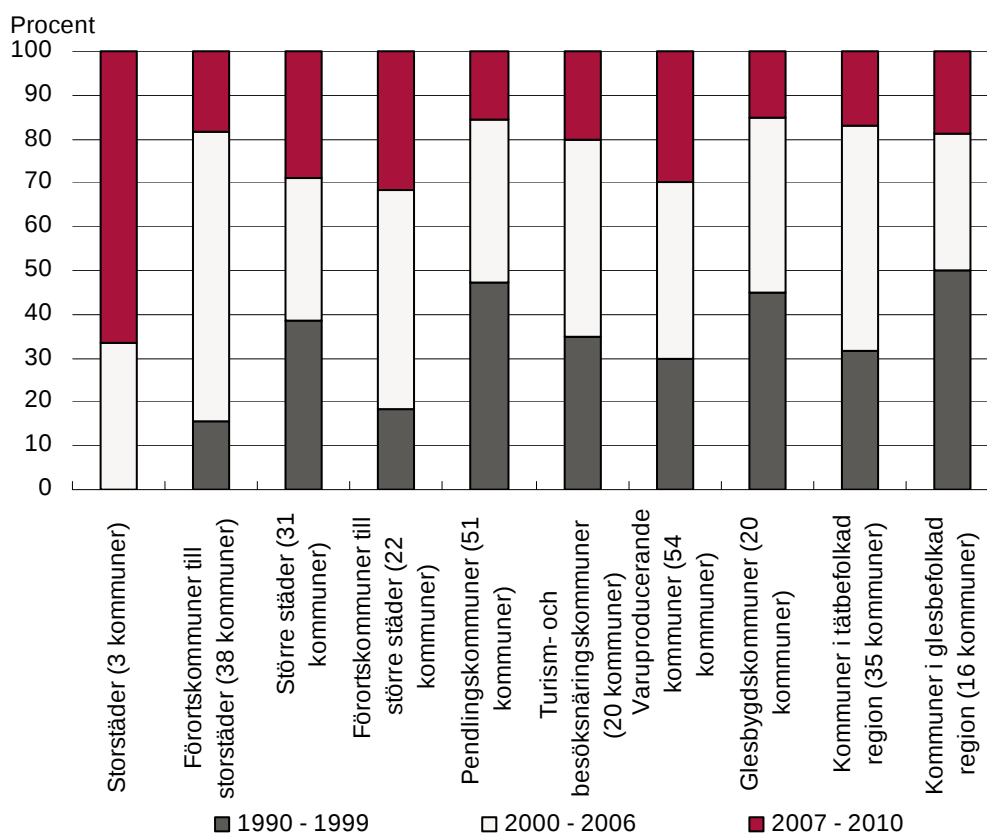

Översiktsplanernas åldersfördelning i landet

Vid en fördelning enligt SKL:s kommungruppsindelning 2011¹ framgår att det är cirka 50 procent av kommunerna i grupperna "glesbygdskommuner", "kommuner i glesbefolkad region" och "pendlingskommuner" som har kommunomfattande översiktsplaner från 1990-talet. Men även kommunerna i gruppen "större städer" har anmärkningsvärt stor andel planer från 1990-talet (cirka 40 procent).

Samtidigt har cirka 30 procent av kommunerna i gruppen "större städer" en kommunomfattande översiktsplan antagen under den senaste mandatperioden. Detsamma gäller för kommunerna i grupperna "förortskommuner till större kommuner" och "varuproducerande kommuner". Störst andel kommunomfattande översiktsplaner antagna under den senaste mandatperioden finns i gruppen "storstäder" där två av de tre kommunerna har en sådan plan.

Figur 5. Åldersfördelning för gällande översiktsplaner för olika kommungrupper, procent

¹ Se bilaga 3

Drivkrafterna för översiktsplanering alltför snäva och otillräckliga

En stor drivkraft för översiktsplanering är fortfarande vindkraftutbyggnaden och det därtill kopplade planeringsstödet. Även bestämmelserna om landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) är en viktig sådan drivkraft. Sammantaget leder dock denna fokusering på vissa planeringsfrågor till att helhetsperspektivet och andra angelägna planeringsfrågor riskerar att tappas bort. Några länsstyrelser ger också uttryck för att så är fallet.

För- och nackdelar med strategiska översiktsplaner

Några länsstyrelser noterar en trend mot mer strategiska översiktsplaner. Det finns både för- och nackdelar med en sådan utveckling. Fördelen är att kopplingen till de regionala utvecklingsfrågorna och planeringen för infrastruktur förbättras. Nackdelen är att detaljeringsgraden ofta blir lägre och att översiktsplanerna inte ger samma vägledning för efterkommande planering och lovgivning. Enligt Boverkets uppfattning kan detta överbryggas genom att kommunerna arbetar mer med fördjupad översiktsplanering för geografiskt begränsade områden.

Översiktsplanernas vägledande funktion

Det är utifrån länsstyrelsernas redovisningar svårt att få en tydlig bild av i vilken utsträckning som kommunernas översiktsplaner används och ger vägledning för efterföljande beslut enligt PBL och annan lagstiftning.

Aktualitetsprövning av översiktsplaner*Utvecklingen av kommunernas aktualitetsprövning av översiktsplaner*

PBL-systemet och kommunernas starka ställning på planområdet bygger i stor utsträckning på att kommunerna har översiktsplaner med aktuell redovisning av statliga intressen. Det finns också ett uttryckligt krav i PBL att kommunerna ska aktualitetspröva sin översiktsplan minst en gång varje mandatperiod. Det kan ske genom en aktualitetsprövning av en befintlig översiktsplan eller genom att en ny översiktsplan antas.

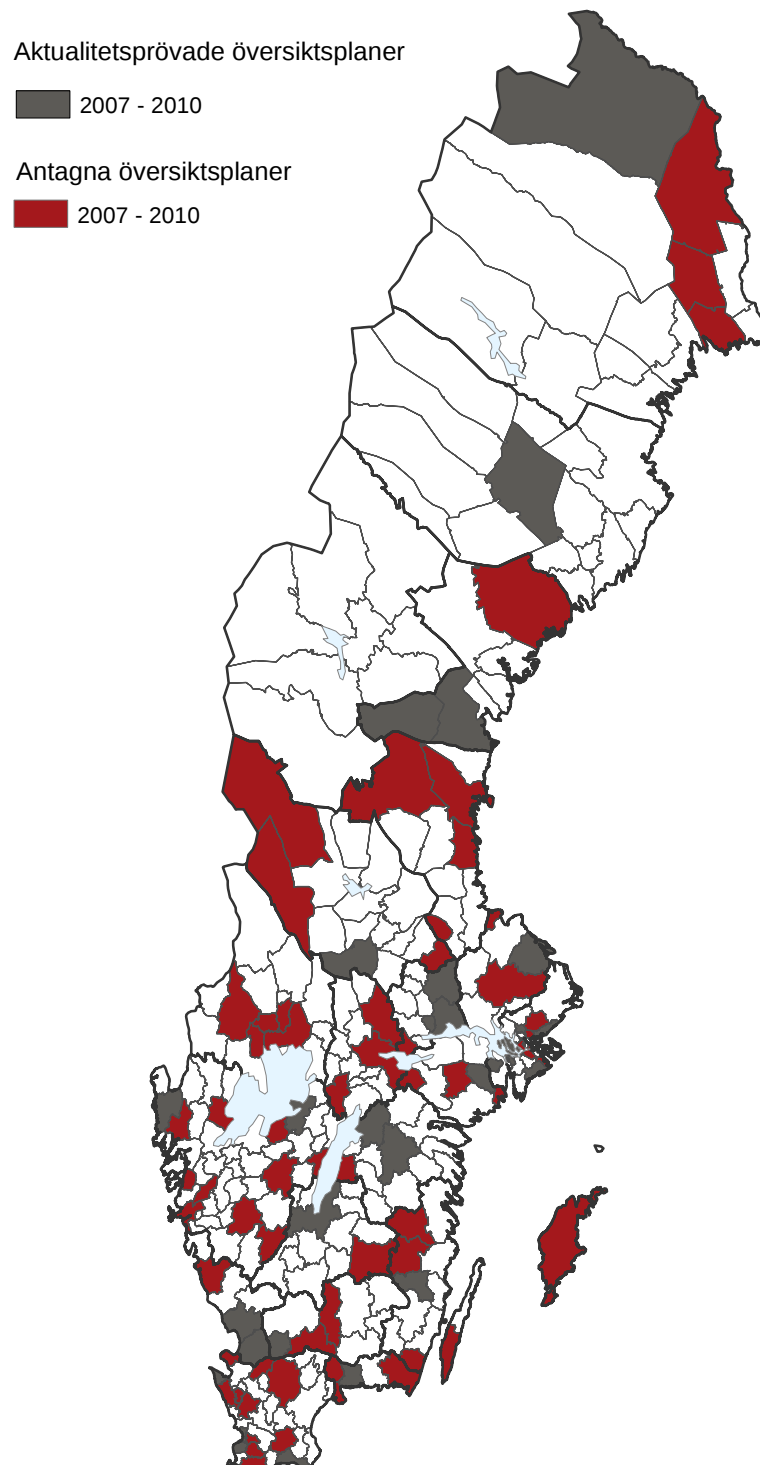
Under den senaste mandatperioden (2007 - 2010) har 21 kommuner rapporterat att de aktualitetsprövat sin befintliga översiktsplan minst en gång. Till dessa 21 kommuner ska läggas de 61 kommuner som antagit en översiktsplan under mandatperioden och inte uppgett att de också aktualitetsprövat sin översiktsplan under samma period. Det innebär att 82 kommuner eller knappt 30 procent av landets 290 kommuner aktualitetsprövat en befintlig översiktsplan eller antagit en ny översiktsplan.

Aktualitetsprövning

Kommunen ska minst en gång under varje mandatperiod ta ställning till översiktsplanens aktualitet.

Före det ska länsstyrelsen i en sammanfattande redogörelse redovisa statens synpunkter i fråga om sådana statliga intressen som kan vara av betydelse för kommunens beslut och ange hur synpunkterna enligt länsstyrelsen förhåller sig till översiktsplanen.

Figur 6. Aktualitetsprövade och antagna översiktsplaner 2007 – 2010

En så stor andel som drygt 70 procent av kommunerna har alltså inte på ett för länsstyrelsen synligt sätt har gjort en aktualitetsprövning av sin översiktsplan. Eftersom det är ett krav att kommunerna ska aktualitetspröva sin översiktsplan minst en gång varje mandatperiod är det anmärkningsvärt att så många kommuner inte gör det.

Det kan dessutom i vissa fall ifrågasättas på vilket underlag aktualitetsprövningen skett. Det är flera av kommunerna som uppger att de har aktualitetsprövat sin översiktsplan som har gjort detta utan att först ha fått en sammanfattande aktuell redogörelse för statens intressen från länsstyrelsen.

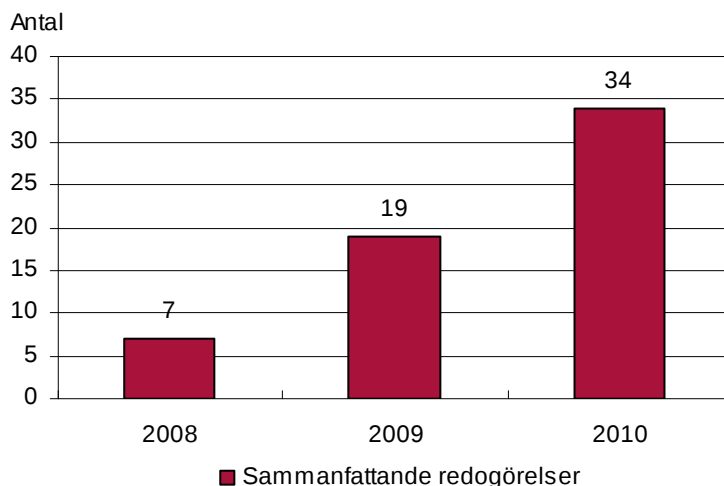
Som Boverket redovisade i uppsiktsrapporten för 2009 kan det finnas flera skäl till varför kravet på aktualitetsprövning inte följs. Det kan vara alltifrån ren okunskap om kravet som sådant, osäkerhet om hur en aktualitetsprövning ska göras och vad som krävs för att en aktualitetsprövning ska anses ha gjorts eller medvetna prioriteringar. Ett problem är också att länsstyrelserna inte alltid får del av kommunernas beslut om aktualitetsprövning. Förhoppningsvis kommer insatserna inom ramen för regeringens kompetenssatsning för bättre PBL-tillämpning och bestämmelserna i nya PBL att leda till en förbättring av läget.

Länsstyrelsernas sammanfattande redogörelser inför kommunernas aktualitetsprövning

Den bristande aktualitetsprövningen av översiktsplaner kan delvis förklaras av att länsstyrelserna inte i tillräcklig omfattning lämnar sammanfattande redogörelser för statliga intressen till kommunerna. Under den senaste treårsperioden har länsstyrelserna lämnat endast 60 sådana redogörelser. Det är dock glädjande att se att tendensen är ökande och i nya PBL är det ett krav att länsstyrelserna på eget initiativ ska göra det minst en gång varje mandatperiod.

Ett av pilotprojekten i kompetenssatsningen inom staten har arbetat fram en modell för en effektiv, rullande och aktuell redovisning av statliga och mellankommunala intressen. Redovisningen ska enligt modellen vara generell och avse alla kommuner i länet. Samtidigt med redovisningen ska länsstyrelsen enligt modellen göra en aktualitetsbedömning av kommunernas översiktsplaner. Pilotprojektet anser att Boverket bör samordna redovisningarna och ansvara för erfarenhetsutbyte.

Figur 7. Antal sammanfattande redogörelser för statliga intressen år 2008 - 2010

Fördjupningar och tillägg

Översiktsplanen kan ändras genom fördjupningar eller tillägg.

I en fördjupning sker en mer detaljerad redovisning av ställningstaganden för ett visst geografiskt område i kommunen.

I ett tillägg behandlas nya planeringsfrågor för hela kommunens yta.

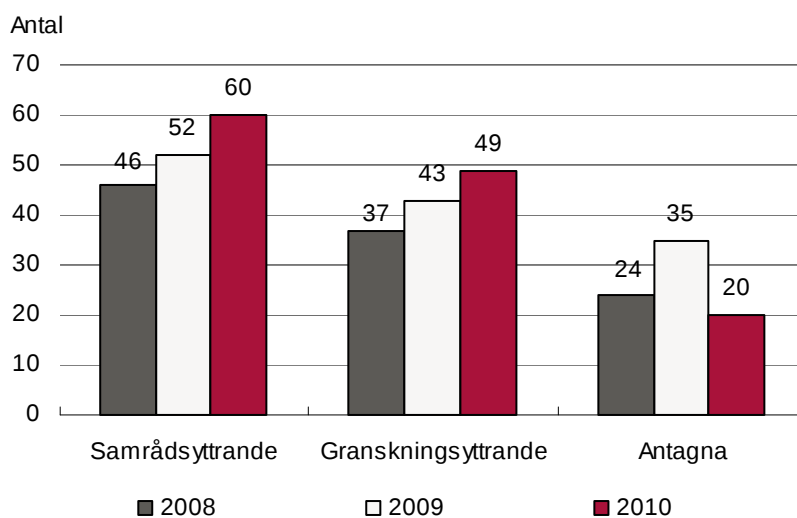
Fördjupningar av och tillägg till översiktsplaner

Fördjupningar av översiktsplaner

Under 2010 antog kommunerna 20 fördjupningar av översiktsplaner. Det var betydligt färre än under 2009. Troligtvis är det en tillfällig nedgång eftersom antalet samrådsyttrande och granskningsyttrande över fördjupningar av översiktsplaner har fortsatt att öka under 2010.

Planeringsaktiviteten när det gäller fördjupningarnas fördelning i landet visar på stora regionala skillnader. Kommunerna i Västra Götalands, Skåne och Hallands län har varit mest aktiva under året.

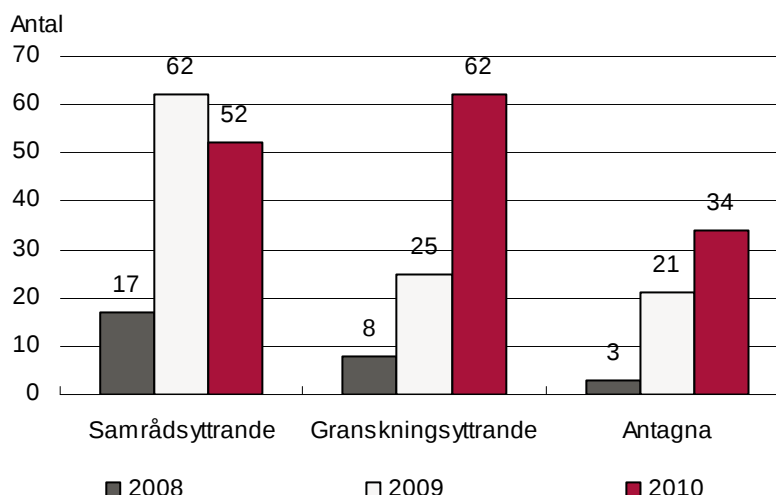
Figur 8. Fördjupningar av översiktsplaner – samrådsyttrande, granskningsyttrande och antagna 2008 - 2010

Tillägg till översiktsplaner

Under 2010 antogs 34 tillägg till kommunomfattande översiktsplaner, de flesta med vindkraft som tema. Det var betydligt fler än under de föregående åren. Antalet tillägg till översiktsplan kommer troligtvis att fortsätta att stiga under 2011 eftersom länsstyrelserna under 2010 har fortsatt att avge många samrådsyttranden och granskningsyttranden över förslag till tillägg.

Figur 9. Tillägg till översiktsplaner – samrådsyttrande, granskningsyttrande och antagna 2008 – 2010

Fördjupningar och tillägg förutsätter en aktuell översiktsplan

En grundläggande förutsättning för att kunna göra fördjupningar av och tillägg till en översiktsplan är att planen är aktuell. Även i år förekommer det dock att kommuner i stor omfattning gör fördjupningar av och tillägg till kommunomfattande översiktsplaner trots att de senare med stor sannolikhet behöver uppdateras. Exempelvis antogs under 2010 en så stor andel som 45 procent av fördjupningarna och 38 procent av tilläggen i kommuner med en kommunomfattande översiktsplan från 1990-talet.

När det gäller tillägg är det viktigt att tydligt redovisa tilläggets konsekvenser för och samband med den kommunomfattande översiktsplanen. Majoriteten av länsstyrelserna uppger att kommunerna följer bestämmelserna i PBL och redovisar sambanden med och konsekvenserna för översiktsplanen i sin helhet. Flera av de övriga länsstyrelserna uppger däremot att det snarare är regel än undantag att kommunerna inte gör en sådan redovisning. Detta är särskilt vanligt vid tillägg till översiktsplan för frågor om LIS och vindbruk.

De flesta tilläggen till översiktsplan avser vindkraft. I det sammanhanget kan nämnas att länsstyrelserna är fortsatt kritiska mot den bristande samordningen mellan utbyggnaden av vindkraft och distributionen av den energi som den alstrar.

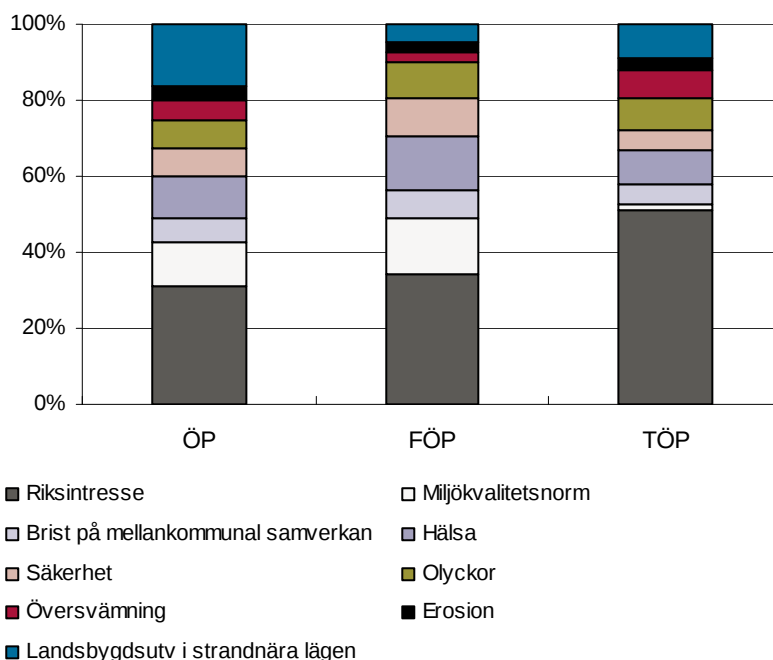
Länsstyrelsernas granskningsyttranden

Under 2010 har länsstyrelserna i sina granskningsyttranden över förslag till kommunomfattande översiktsplaner samt fördjupningar av och tillägg till sådana planer framfört en eller flera allvarliga invändningar². Andelen invändningar i planerna var för kommunomfattande översiktsplaner 72 procent, fördjupningar av översiktsplaner 35 procent och tillägg till översiktsplaner 62 procent.

Länsstyrelserna har oftast haft invändningar mot att planförslag inte tillgodoser ett riksintresse eller att planförslaget inte är lämpligt med hänsyn till de boendes och övrigas hälsa och säkerhet.

Länsstyrelserna har tidigare gett uttryck för att de oftast får stort gehör för de frågor de ska bevaka. Det är därför anmärkningsvärt att de i så stor andel granskningsyttranden inte har samsyn med kommunerna.

Figur 10. ÖP, FÖP, TÖP – skäl för invändning i granskningsyttrande

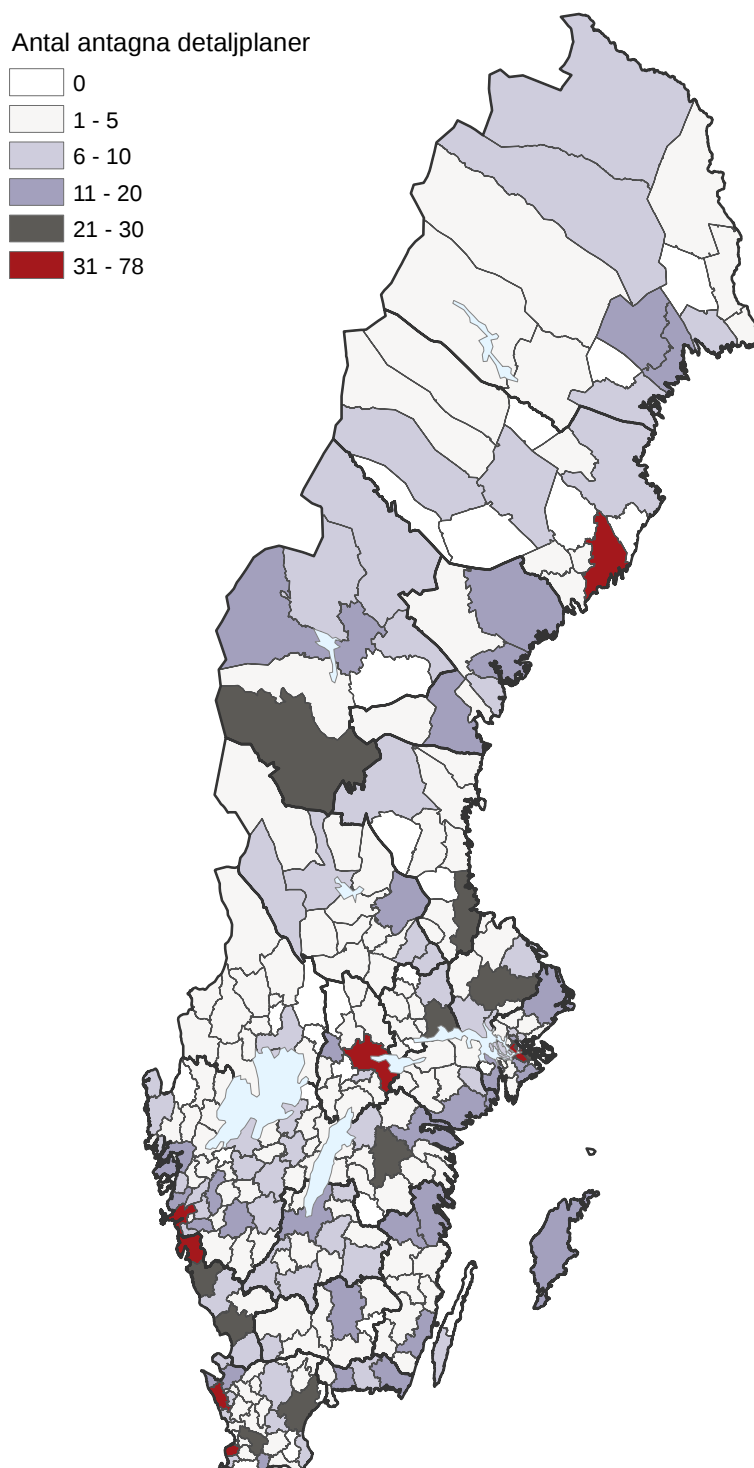
² 4 kap 9 § PBL (1987:10)

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen

Kommunerna har under 2010 pekat ut LIS-områden i 12 av de 34 antagna kommunomfattande översiktsplanerna och i en av de 18 antagna fördjupade översiktsplanerna. Tre teman för tillägg till översiktsplan under 2010 gällde landsbygdsutveckling och strandskydd.

Boverkets sammanfattande bedömning av översiktsplanering

Även om översiktsplanearbetet fått fart i många kommuner är det alltför många kommuner som inte är tillräckligt motiverade att arbeta med översiktsplanering annat än om de får ekonomiskt stöd till planeringsarbetet. Detta är ett grundläggande problem eftersom kommunernas planmonopol och starka ställning i PBL bygger på förutsättningen att kommunerna på ett aktuellt sätt hanterar statens intressen i översiktsplaneringen. Enligt Boverkets uppfattning är det inte rimligt att denna bristande lagtillämpning fortgår. Förhoppningsvis kommer den positiva utvecklingen på senare tid, nya PBL och erfarenheterna från pilotprojekten att leda till en markant förbättring av tillämpningen.

Figur 11. Antal antagna detaljplaner under 2010

Detaljplaner och områdesbestämmelser

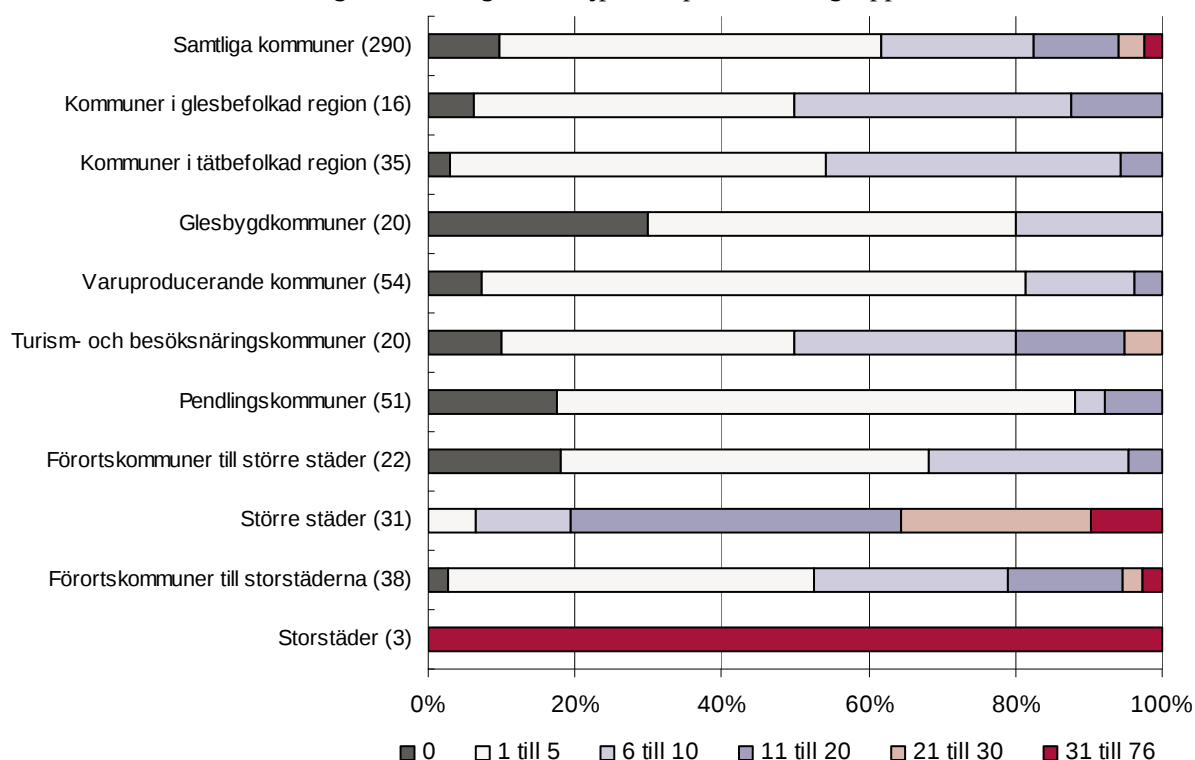
Antagna detaljplaner

Under 2010 antogs 1 941 detaljplaner. Det är en liten minskning jämfört med föregående år.

Boverket har tyvärr inte någon statistik över hur många av de antagna detaljplanerna som också har vunnit laga kraft.

Detaljplaneaktiviteten är som väntat tydligt kopplad till faktorer som befolkningsmängd och befolkningsutveckling.

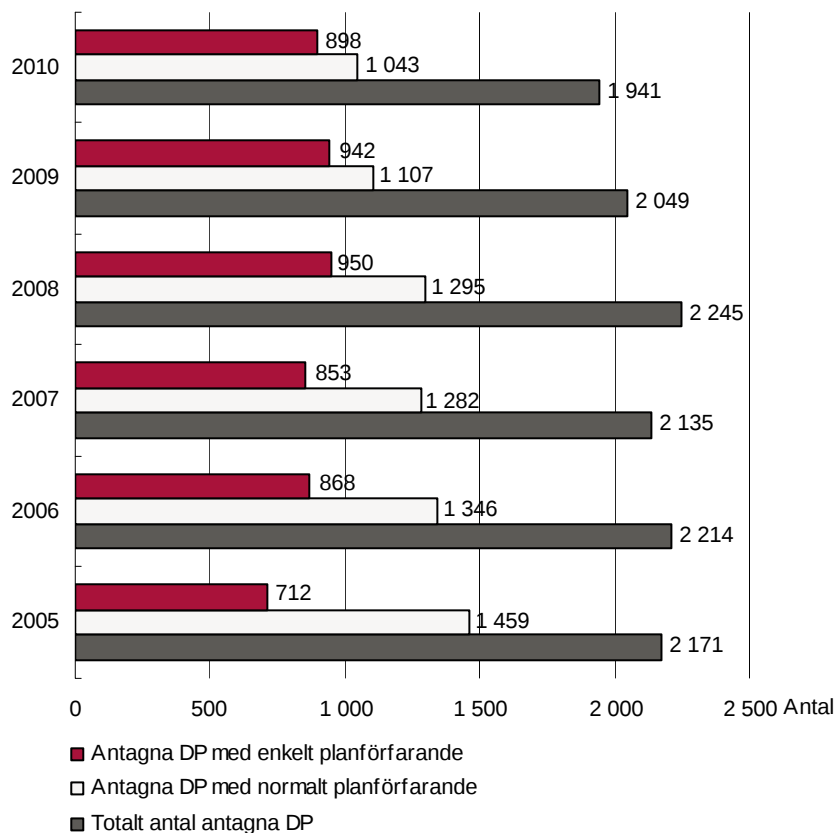
Figur 12. Antagna detaljplaner per kommungrupp år 2010

Flest detaljplaner antogs i Stockholms stad (76), Göteborgs stad (46), Örebro kommun (41), Kungsbacka kommun (39), Malmö stad (36) och i Helsingborgs kommun (33). Utav dessa kommuner tillhör 3 gruppen "storstäder", 2 "större städer" och en kommun "förortskommuner till storstäderna".

27 av landets kommuner antog inte någon detaljplan.

Figur 13. Antagna detaljplaner 2005 – 2010

Detaljplan

I detaljplaner kan kommunen på ett juridiskt bindande sätt förverkliga lokala politiska ställningstaganden om hur mark och vatten ska användas och hur bebyggelse ska utformas och förvaltas.

Detaljplaner ska ge en samlad bild av hur marken inom planområdet ska förändras eller bevaras.

I detaljplaner ska det göras en avvägning mellan allmänna och enskilda intressen.

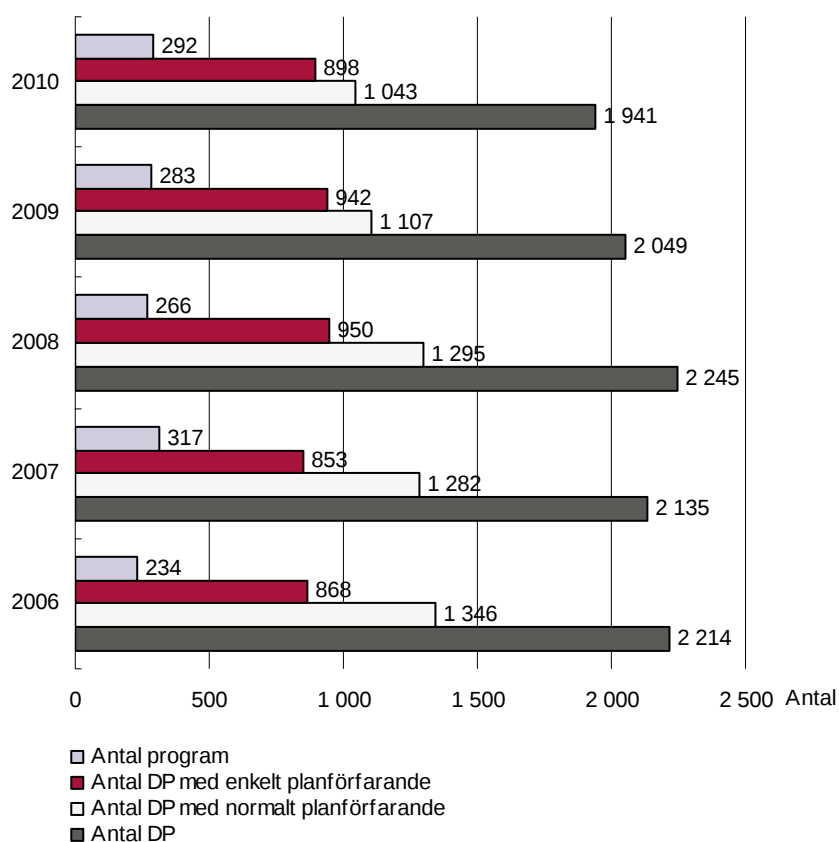
Av figuren ovan framgår att antalet antagna detaljplaner under den senaste femårsperioden är förhållandevis konstant men att användningen av enkelt planförfarande ökat markant.

Under 2010 antogs 898 detaljplaner med enkelt planförfarande. Det är 46 procent av det totala antalet antagna detaljplaner och en fortsatt mycket hög andel.

Detaljplaner som grundar sig på program

Detaljplaner ska grunda sig på program om det inte är onödigt. Av enkätsvaren framgår att 292 av de 1 043 detaljplaner som tagits fram med normalt planförfarande grundar sig på program. Det är ungefär samma andel som under föregående år men fortfarande endast 25 procent av alla detaljplaner som tagits fram med normalt planförfarande. För övriga detaljplaner har kommunerna uppenbarligen ansett att program är onödigt.

Figur 14. Antagna detaljplaner med program 2006 – 2010

Avsikten med program är att en dialog mellan kommunen och dem som kan beröras av den tilltänkta detaljplanen ska komma till stånd i ett tidigt skede. Det är alltid nödvändigt att ta fram ett program om detaljplanen förväntas komma att strida mot intentionerna i kommunens översiktsplan.

Länsstyrelserna redovisar att 28 antagna detaljplaner bedöms avvika från den kommunomfattande översiktsplanen (45 under 2009). Svaren ger dock inte någon vägledning för att bedöma om kommunerna använder sig av program i för liten utsträckning.

Länsstyrelserna har också redovisat att det fortfarande är vanligt att kommunerna arbetar med program för större geografiska områden. Programmen används sedan som underlag för flera detaljplaner.

Totala antalet gällande detaljplaner i landet

Detaljplaner har en genomförandetid om 15 år om inte kortare tid beslutas. När genomförandetiden har gått ut fortsätter en detaljplan att gälla tills den upphävs eller ändras.

Enligt uppgift från Lantmäteriet kan det finnas cirka 100 000 gällande detaljplaner i landet. Ungefär hälften av dem har antagits efter att nuvarande PBL infördes 1987. Av PBL-planerna har cirka 30 000 antagits under de senaste 15 åren.

Verkligheten är dock den att många gällande detaljplaner inte är aktuella i förhållande till nuvarande kunskapsunderlag. Det kan bland annat resultera i ”formellt” riktiga bygglovsbeslut som möjliggör byggnation inom numera kända riskområden.

I PBL finns det inte något uttalat krav på aktualitet eller formella krav på hur detta ska garanteras. Den samlade bedömningen av markens lämplighet som görs i en detaljplan ger ramen för prövningen i kommande bygglovsärenden oavsett planens ålder och aktualitet.

En detaljplan fortsätter att gälla och ge byggrätt även efter genomförandetidens utgång om kommunen inte ändrar eller upphäver den. Länsstyrelsen har inte någon rätt och möjlighet att ingripa mot en inaktuell sådan detaljplan.

Regeringen har visserligen möjlighet att förelägga en kommun att inom en viss tid anta, ändra eller upphäva en detaljplan eller områdesbestämmelser men den möjligheten finns inte när det gäller frågor om hälsa och säkerhet.

En översiktsplan eller detaljplan som inte tar hänsyn till kända sakförhållanden om t.ex. risker med anledning av klimatförändringar är åtminstone formellt sett ett giltigt underlag vid en bygglovsprövning. Kommunen kan under vissa omständigheter fatta ett anståndsbeslut³ och därmed skapa en möjlighet att avgöra en bygglovsansökan efter avslutat detaljplanearbete. Det är en möjlighet för kommunen som inte kan framtvingas av någon annan men den används inte särskilt ofta. Inte heller enskilda kan invända mot ett beslut om bygglov eller förhandsbesked med hänvisning till att detaljplanen är föråldrad i förhållande till kända sakförhållanden. Ett sådant beslut får nämligen inte överklagas till den del det avser en fråga som redan är avgjord genom detaljplan eller områdesbestämmelser⁴.

Detaljplaner och efterföljande beslut

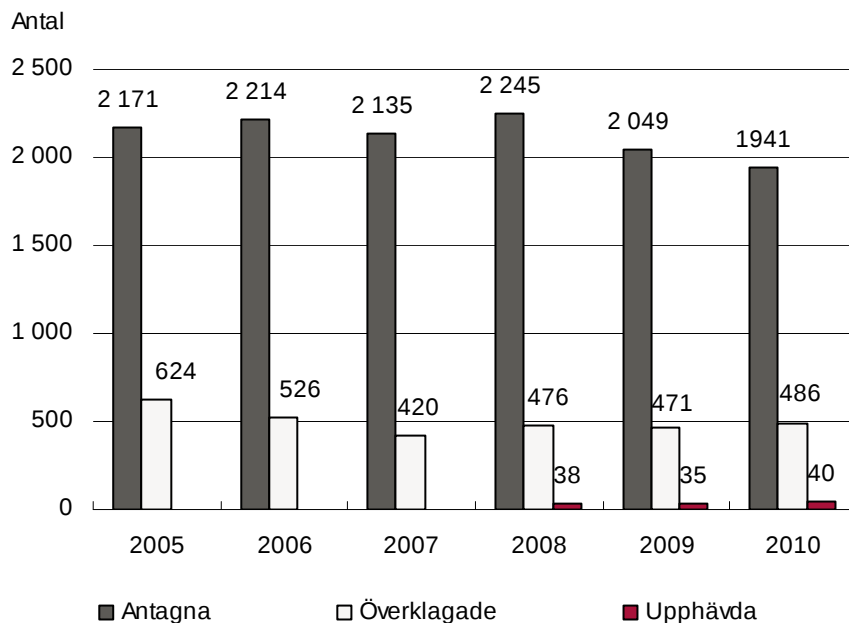
Boverket saknar underlag för att bedöma hur kommunernas detaljplaner kommer till användning och beaktas i efterföljande beslut, t.ex. vid bygglovsprövning.

³ 9 kap 28 § nya PBL

⁴ 13 kap. 2 § nya PBL

Överklagade detaljplaner

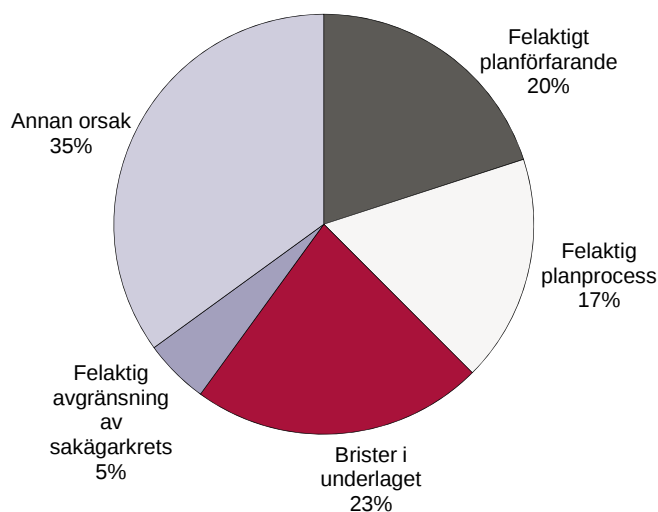
Figur 15. Detaljplaner – antagna, överklagade till och upphävida av länsstyrelsen 2005 - 2010

Under 2010 överklagades 486 detaljplaner. Det var 25 procent av alla antagna detaljplaner. Andelen överklaganden är störst i storstadslänen och i län i södra delen av landet med många kustkommuner.

Länsstyrelserna har upphävt 40 (8 %) av de överklagade detaljplanerna helt eller delvis. Av figuren nedan framgår den procentuella fördelningen av skälen för besluten.

Figur 16. Detaljplaner – skäl för upphävande efter överklagande till länsstyrelsen 2010 (procent)

Prövning av detaljplan enligt 12 kap PBL

Länsstyrelsen ska på eget initiativ pröva kommunens beslut att anta, ändra eller upphäva en detaljplan eller områdesbestämmelser om det finns brister när det gäller hanteringen av

- riksintressen
- mellankommunal samordning
- miljö kvalitetsnormer
- strandskydd
- hälsa och säkerhet
- risken för olyckor, översvämning eller erosion

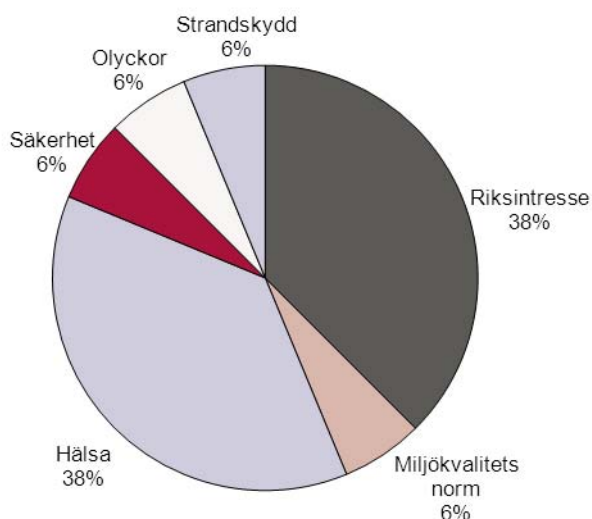
Detaljplaner prövade enligt 12 kapitlet PBL

Länsstyrelserna har under år 2010 beslutat att på olika grunder pröva 21 detaljplaner enligt 12 kapitlet PBL. Det är drygt en procent av alla detaljplaner som antogs det året.

Av de prövade detaljplanerna har sex (29 %) upphävts helt eller delvis. Det är något färre än under föregående år och totalt sett en mycket liten andel – knappt en halv procent – av det totala antalet detaljplaner som antogs under 2010. Skälet till att detaljplanerna upphävts är i nästan samtliga fall att ett eller flera riksintressen inte har tillgodosetts.

Av figuren nedan framgår den procentuella fördelningen av skälen för länsstyrelsernas prövningar.

Figur 17. Detaljplaner – skäl för prövning enligt 12 kap PBL

Om man tittar närmare på de svar som länsstyrelserna lämnat så framgår det att det är 8 av landets 21 länsstyrelser som under 2010 har beslutat att pröva detaljplaner enligt 12 kapitlet PBL. Fyra av dem har också beslutat att upphäva en eller flera planer. Sammantaget innebär det att fyra av landets länsstyrelser inom ramen för statlig kontroll enligt 12 kapitlet PBL har funnit skäl att upphäva endast fem av de 1 941 detaljplaner som antagits i landet under 2010. Vid det gemensamma seminariet ställde Boverket därför även i år frågan om statistiken ska tolkas som att länsstyrelsernas deltagande i planprocessen fungerat eller att den visar att länsstyrelserna drar sig för att använda ingripandemöjligheterna. Svaret blev liksom tidigare att båda tolkningarna är riktiga.

Detaljplaner med MKB/MB

Antalet detaljplaner med miljökonsekvensbeskrivning/miljöbedömning har sjunkit rejält under den senaste fyraårsperioden – från 364 till 69.

Boverket har frågat länsstyrelserna vad detta beror på och de förklarar det med att erfarenheterna av systemet successivt har ökat och att rutinerna för arbetet har förbättrats.

Antagna områdesbestämmelser

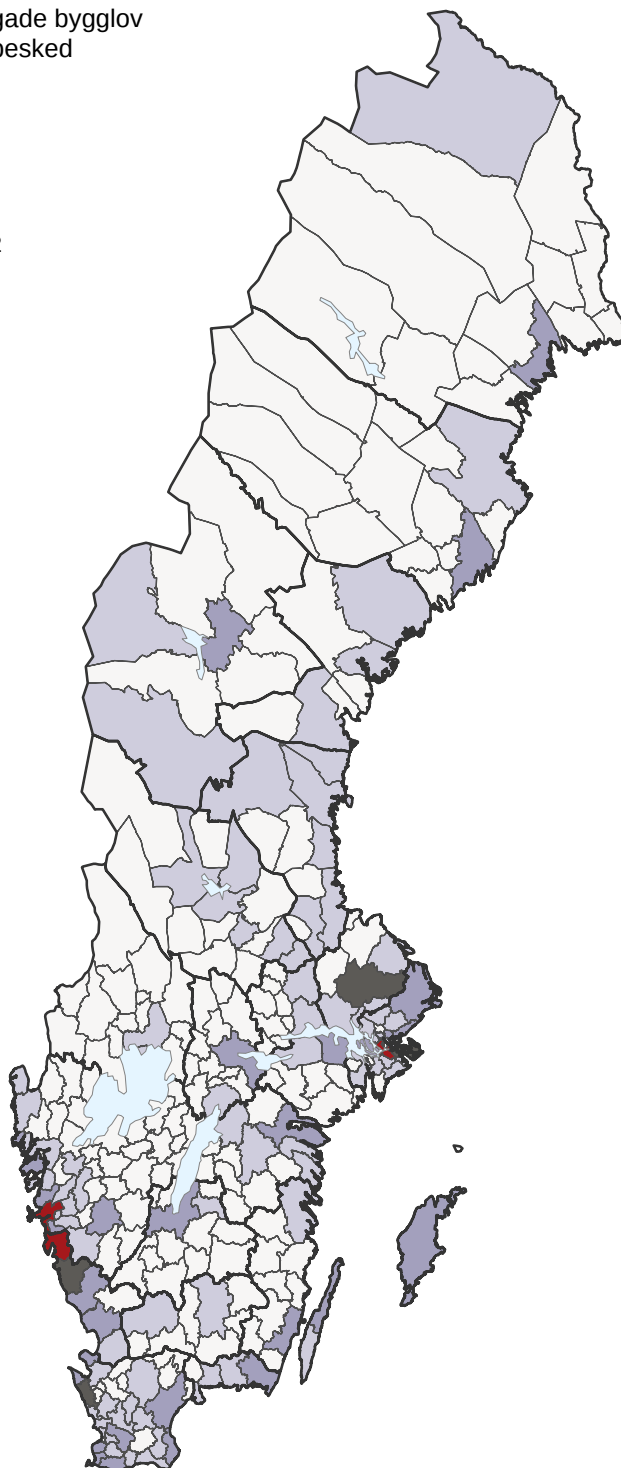
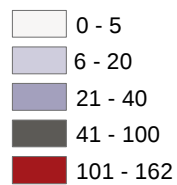
Områdesbestämmelserna för uppenbarligen en fortsatt undanskymd och tynade tillvaro ute i kommunerna. Under år 2010 antogs endast 19 områdesbestämmelser och tre av landets kommuner stod för 12 av dessa.

Boverkets sammanfattande bedömning av detaljplanering

Staten utövar genom länsstyrelserna statlig kontroll över att kommunerna hanterar vissa centrala statliga intressen på rätt sätt och ingripa om så inte är fallet. Länsstyrelserna ingriper dock förhållandevis sällan mot kommunernas detaljplaner. Det kan delvis förklaras av att kommunerna är lyhörda för länsstyrelsernas synpunkter under planprocessen. Men det kan även förklaras av att länsstyrelserna många gånger känner en osäkerhet om vad som krävs för att de ska kunna ingripa. I nya PBL omformuleras den statliga kontrollen till att bli en tillsynsuppgift för länsstyrelserna och Boverket får till uppgift att tillsynsvägleda länsstyrelserna. Boverket avser att inrikta det arbetet till att förbättra och effektivisera länsstyrelsernas tillsyn.

Figur 18. Antal överklagade bygglov och förhandsbesked 2010

Antal överklagade bygglov
och förhandsbesked

Bygglov och förhandsbesked

Bygglov krävs för att uppföra och göra vissa ändringar av byggnader och några uppräknade anläggningar. I bygglov provas om åtgärden överensstämmer samhällets krav på placering och utformning.

I förhandsbesked provas om en åtgärd som kräver bygglov kan tillåtas på en viss plats. Förhandsbesked är bindande vid senare bygglovprövning.

Bygglov och förhandsbesked m.m.

Allmänt

Liksom tidigare har det även i år varit problematiskt med att få in och tolka alla svar i byggdelen av plan- och byggenkäten.

För att årets statistik ska bli jämförbar med föregående års statistik redovisar Boverket i detta avsnitt de uppgifter som länsstyrelserna lämnat utan att göra några korrigeringar. Svaren har inte jämförts med de uppgifter som länsstyrelserna lämnat i sina årsredovisningar.

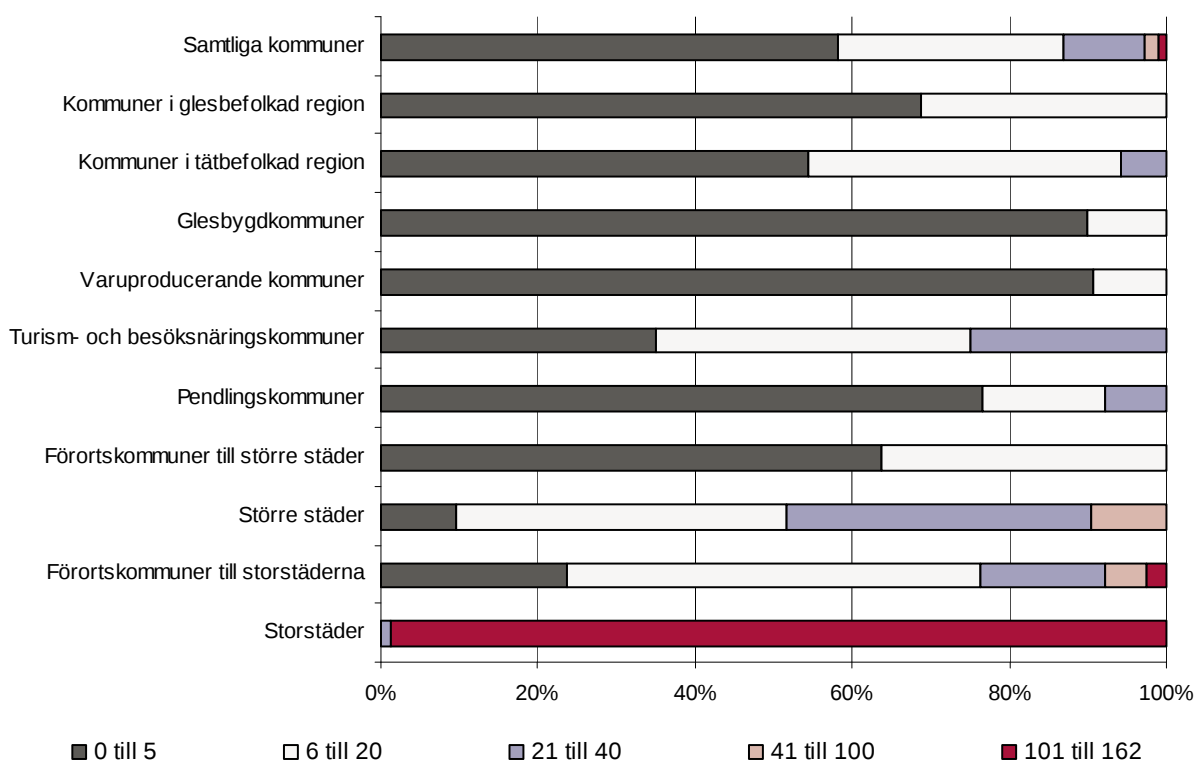
Överklagade bygglov och förhandsbesked

Överklagande beslut

Enligt länsstyrelsernas redovisningar har 2 817 beslut om lov och förhandsbesked överklagats under 2010. Det är cirka 13 procent färre än under 2009 men beror troligtvis i huvudsak på att vissa länsstyrelser tidigare redovisat antalet personer som överklagat istället för antalet överklagade beslut.

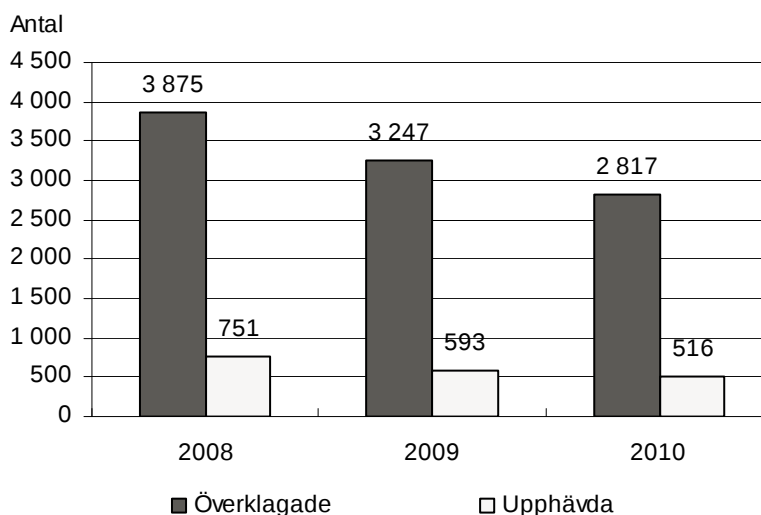
De kommuner som har flest överklagade lov och förhandsbesked är Stockholms stad (162), Göteborgs stad (122), Kungsbacka kommun (102), Nacka kommun (64), Helsingborg kommun (59), Värmdö kommun (50).

Figur 19. Överklagade lov och förhandsbesked per kommungrupp år 2010

Boverket saknar statistik över det totala antalet lov och förhandsbesked som kommunerna beslutat. Det går därför inte att av figuren ovan dra någon slutsats av var i landet det är vanligast att lov och förhandsbesked överklagas.

Figur 20. Överklagade och upphävda beslut om lov och förhandsbesked 2010

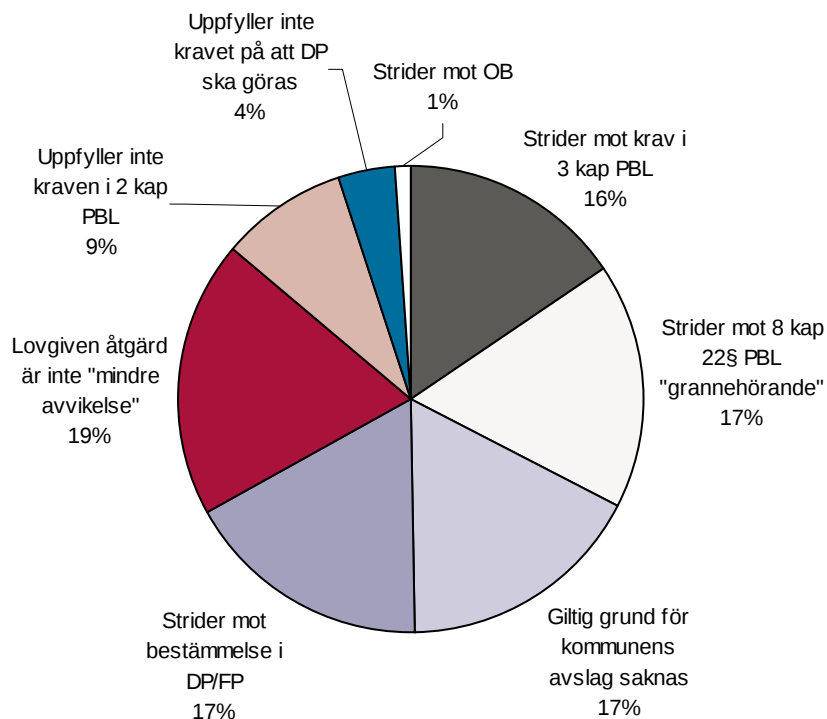

Upphävda beslut

Länsstyrelserna har helt eller delvis upphävt 516 av de överklagade besluten. I det här sammanhanget är det viktigt att veta att uppgifterna om antalet överklagade beslut och antalet upphävda beslut inte är helt jämförbara. Skälet till det är att uppgiften för antalet överklagade beslut troligen är för hög då vissa länsstyrelser istället för antalet beslut redovisat antalet personer som har överklagat ett beslut. Det innebär att det inte går att dra några långtgående slutsatser om förhållandet mellan antalet överklagade beslut och antalet upphävda beslut.

Av figuren nedan framgår den procentuella fördelningen av skälen för länsstyrelsernas upphävandebeslut.

Figur 21. Lov och förhandsbesked – skäl för upphävande efter överklagande till länsstyrelsen 2010 (procent)

Prövning av lov mm enligt 12 kap PBL

På samma grunder som för detaljplaner kan länsstyrelsen på eget initiativ pröva kommunens beslut om lov eller förhandsbesked.

Det förutsätter dock att det föreligger särskilda skäl och att länsstyrelsen eller regeringen tidigare förordnat om prövning inom ett visst område.

Förordnande enligt 12 kapitlet 4 § PBL

Beslut om förordnande

Under 2010 har endast ett förordnande meddelats och inga upphävts.

Länsstyrelserna har på fråga från Boverket redovisat att det i landet finns totalt 170 gällande förordnanden enligt 12 kap. 4 § PBL.

Vid seminariet framkom det att hanteringen av sådana förordnanden varierar kraftigt mellan länsstyrelserna och inte alltid visar på en god tillämpning av lagen.

Hantering enligt gällande förordnanden

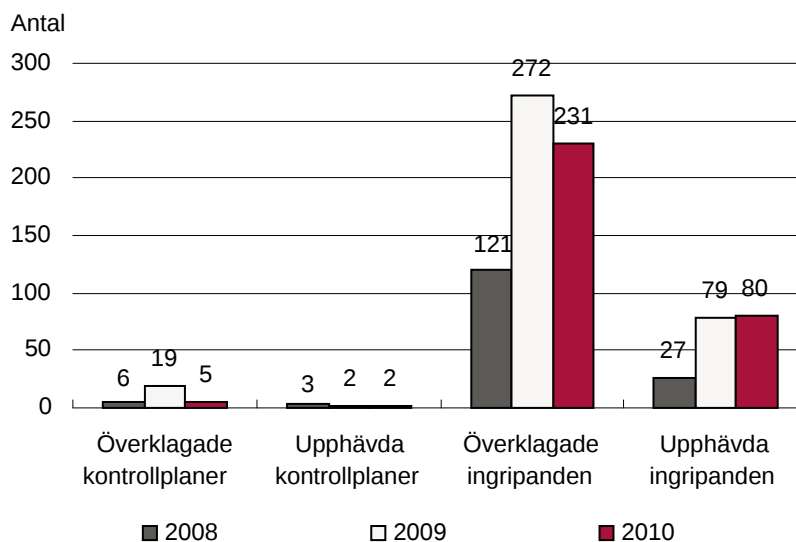
Under 2010 har det kommit in 41 kommunala beslut till länsstyrelserna med anledning av förordnande enligt 12 kap. 4 § PBL. Det är lika många som under 2009 och flest beslut fick länsstyrelserna i Uppsala län (24) och Södermanlands län (7) in. Av de 41 besluten har länsstyrelserna prövat sju och upphävt två.

Vid det gemensamma seminariet frågade Boverket om länsstyrelserna tror att de får in alla beslut som förordnandena omfattar. Länsstyrelserna var mycket tveksamma till om så är fallet.

Beslut om kontrollplaner och ingripande

Det är en mycket liten andel av alla beslut om kontrollplan och ingripande som överklagas.

Figur 22. Kontrollplaner och ingripanden enligt 10 kap PBL – överklagade till och upphävida av länsstyrelsen 2008 - 2010

Boverkets sammanfattande bedömning av bygglov och förhandsbesked

Länsstyrelserna har inte full kunskap om hur många 12:4-förordnanden som det finns och länsstyrelserna får sannolikt inte in alla förhandsbesked och beslut om bygglov som omfattas av 12:4-förordnanden. Det krävs att kunskapen och tillämpningen på detta område förbättras kraftigt för att länsstyrelsernas tillsyn på byggområdet enligt nya PBL ska fungera.

Länsstyrelsernas tillsyn

Enligt länsstyrelsernas regleringsbrev för 2010 ska insatserna för tillsyn öka generellt sett. Även om länsstyrelsernas tillsynsverksamhet inte ännu är av tillräcklig omfattning så framgår det av deras redovisningar att tillsynen blir bättre för varje år som går och 2010 var inget undantag.

Flera länsstyrelser lyfter fram det utvecklingsarbete som skett under 2010 inom Pilotprojekt 4 ”Uppföljning inom byggområdet” som en förklaring till den positiva utvecklingen. I första hand har länsstyrelserna i Dalarna, Stockholms och Uppsala län varit involverade i detta projekt tillsammans med kommuner från de tre berörda länen. Men även andra länsstyrelser uppger att de följer pilotprojektet med stort intresse. Några länsstyrelser uppger att de också har ökat tillsynen över kontroll- och tillsynsprocessen på byggområdet.

Flera länsstyrelser hänvisar också till arbetet inom det pågående regeringsuppdraget ”Tillgänglighetsanalyser i planprocessen” (nr 44 i länsstyrelsernas regleringsbrev för 2010) som ska slutrapporteras till regeringen i november 2012.

Det finns allt fler exempel på länsstyrelser som arbetar med mer långsiktig, målinriktad, förebyggande, avgränsad och behovsstyrd tillsyn där även kompetensutvecklingsinsatser ingår.

Fjorton länsstyrelser har gjort särskilda tillsynsplaner och elva länsstyrelser har sammanställt sina iakttagelser från tillsynen över plan- och byggnadsväsendet i en tillsynsrapport eller motsvarande. Flera andra länsstyrelser håller på att sammanställa tillsynsrapporter men har inte hunnit färdigställa dem ännu.

De länsstyrelser som inte har gjort tillsynsplaner eller tillsynsrapporter har ombetts att kortfattat beskriva hur de bedriver sin tillsyn och vilka de viktigaste iakttagelserna är.

Nedan redovisas ett sammanfattande urval av innehållet i tillsynsrapporterna och de särskilda beskrivningarna.

Hur har länsstyrelserna bedrivit tillsyn?

Länsstyrelserna bedriver liksom tidigare tillsyn och tillsynsliknande verksamhet i olika sammanhang. Det sker framförallt genom

- enkätundersökningar,
- förebyggande rådgivning om planfrågor,
- kommunbesök och seminarier,
- deltagande i planprocessen,
- hantering av anmälningar, och
- egeninitierad efterhandsgranskning av enskilda ärenden

Flera länsstyrelser har bedrivit tillsyn som bland annat grundar sig på den vägledning för tillsyn över byggnadsväsendet som tagits fram inom den statliga PBL-kompetenssatsningen. Länsstyrelserna använder sig av vägledningens frågebatteri när det gäller byggfrågor och genomför bland annat enkätundersökningar och seminarier med kommunerna i länen.

En länsstyrelse har bedrivit tillsyn över kommunernas arbete med frågor om kontroll och tillsyn med utgångspunkt från några exempelbyggnader. Länsstyrelsen har studerat handlingarna i ärendena

och gjort platsbesök tillsammans med kommunerna. Under 2010 valde länsstyrelsen ut byggnader med flacka tak och långa spännvidder. Exempler ger enligt länsstyrelsen en utmärkt bild av kommunernas rutiner vid både byggnämnan och prövning av lov och detta kan följas upp med andra byggnadsexempel under kommande års tillsynsbesök. Dialogen om exempelbyggnaderna kompletteras med ett frågebatteri om byggnämnan från den vägledning för tillsyn över byggnadsväsendet som tagits fram inom den statliga PBL-kompetenssatsningen. Efter en genomgång av frågorna uppmanas de kommunrepresentanter som är närvarande att fortsätta tillsynsdialogen internt innan frågorna besvaras och skickas in till länsstyrelsen.

En annan länsstyrelse redovisar att de förändrat sitt arbete mot mer tillsynsvägledning inom plan- och byggområdet. Istället för att lägga mycket tid på rådgivning i de enskilda fallen har bredare vägledningsinsatser utvecklats. De brister som länsstyrelsen har upptäckt och de frågor som har uppmärksamats kommer att ligga till grund för en mer strukturerad tillsynsvägledning framöver. Tillsynsvägledningen kommer att ske på ett sådant sätt att resultatet blir tillgängligt för alla kommuner i länet genom den årliga tillsynsrapporten och de planerade plan-, bygg- och bostadsdagarna.

Ett par länsstyrelser för diskussioner om att bilda ett regionalt ”byggforum” i syfte att ge kommunerna ett bättre stöd och höja länsstyrelsernas egen kompetens på området.

Vad har länsstyrelserna sett vid sin tillsyn?

Här redovisas ett urval av vad länsstyrelserna rapporterat.

- Beredskapen inför nya PBL varierar kraftigt mellan kommunerna
- Många kommuner har svårigheter att rekrytera byggnadsinspektörer och kommuner med stort exploateringsstryck har svårt att hantera arbetstoppar
- Enstaka kommunerna har knappast någon egen kompetens och ingen planberedskap överhuvudtaget
- Många kommuner saknar fast anställd stadsarkitekt
- Många kommuner saknar kompetens för att hantera frågor om tillgänglighet
- En länsstyrelse uppger att kommunerna vill ha en sammanfattande redogörelse för de statliga intressena tidigt i en mandatperiod
- Samordningen av riksintressena vid länsgränser fungerar inte alltid
- Kommunerna har i allmänhet inga resurser för att se över gamla detaljplaner med inaktuella planbestämmelser eller andra brister som försvårar tillämpningen av dem
- Flera länsstyrelser anser att kommunerna behöver mer resurser för att kunna hantera sitt ansvar i nya PBL
- En länsstyrelse har utfört en mer systematisk tillsyn över kommunernas tillämpning av begreppet ”mindre avvikelser” från detaljplan i bygglov. Länsstyrelsen har gått igenom hälften av kommunernas samtliga bygglov från 2008 och 2009 och gjort en enkel sortering för avvikelser som kan betraktas som för stora. Länsstyrelsen har sorterat ut beslut av en specifik karaktär som var möjliga att hantera övergripande. Resultatet har därefter diskuterats

vid ett uppskattat seminarium för länets alla kommuner där även politiker deltog. I en tredjedel av de beviljade loven bedömer länsstyrelsen att kommunerna tillåtit för stora avvikelser från detaljplan. Exempel på tveksamheter som länsstyrelsen upptäckt är överytor om upp till 92 procent, byggnader helt på s.k. prickmark som enligt motiveringarna ”inte längre fyller någon funktion”, mindre byggnader helt på prickmark, användning som avviker från plan och byggnadshöjder med stora avvikelser från detaljplan

- Få kommuner planerar sin tillsyn
- Problematiken med att byggnader uppförs som fritidshus med sämre energieffektivitet och tillgänglighet och sedan används för åretruntboende kvarstår
- Kommunerna gör mycket sällan tillsynsbesök på byggarbetsplatsen

Ny PBL - konsekvenser för länsstyrelserna

Resursbehov i nya PBL

De flesta länsstyrelser bedömer att deras arbetsuppgifter och resursbehov kommer att öka med nya PBL. Utöver de resurser som avsätts för att lära sig nya PBL och delta som lärare i PBL-utbildningen är det främst den nya tillsynsväglingsuppgiften på byggområdet som länsstyrelserna tror kommer att bli resurskrävande.

Länsstyrelserna nämner även att deras arbete i samband med kommunernas översiktsplanering kommer att kräva mer resurser eftersom de i praktiken måste ta fram betydligt fler sammanfattande redogörelser för statliga intressen. Kommunerna kommer också med stor sannolikhet att arbeta mer med översiktsplanering framöver och därmed också starta fler planprocesser. Det leder till ett ökat informations- och planarbete för länsstyrelserna.

Kompetensbehov i nya PBL

Länsstyrelserna anser att de behöver mer kompetens om den del av PBL som handlar om byggfrågor. Det gäller såväl reglerna som sådana som metodikfrågor om tillsyn och tillsynsväglning. Några länsstyrelser anser också att de behöver bättre kompetens om klimatfrågor.

Förberedelser inför nya PBL

Länsstyrelserna förbereder sig inför nya PBL genom att utbilda sig och delta som lärare vid de utbildningar som erbjuds samt genom att följa lagstiftningsarbetet och skriva remissvar. Deltagandet i de olika pilotprojekten i kompetenssatsningen inom staten nämner länsstyrelserna också som en nyttig förberedelse inför nya PBL.

En länsstyrelse nämner att den har tillsatt kvalitetsledare inom planering, infrastruktur och tillsyn. Deras uppgifter är att driva på det interna arbetet inom kunskapsområdet, stärka utvecklingen av ett samordnat arbetssätt, initiera förslag till utveckling och kompetensförbättring, koordinera och vara en sammanhållande resurs för kunskapsspridning internt och externt, ansvara för omvärldsspaning inom området samt bistå med sammanställningar och underlag.

Behov av råd och stöd inför nya PBL

Många länsstyrelser nämner att de har ett stort behov av råd och stöd om tillsyn och tillsynsvägledning. Det finns även behov av vägledning bland annat när det gäller bestämmelserna om fastighetsbildning, den ökade samordningen mellan förfarandena i PBL, MB, väglagen och järnvägslagen vid planering och bygglov, enskilt huvudmannaskap, tillämpningen vid ändring samt underlag för sammanfattande redogörelser.

Några länsstyrelser efterlyser stöd från Boverket för att länsstyrelserna ska bli bättre på att tillämpa PBL enhetligt. I det sammanhanget framförs ett stort behov av att Boverket ska ta initiativ till informationsprinciper för planeringsunderlag i allmänhet och riksintressen i synnerhet. Detta i syfte att underlätta arbetet med att ta fram sammanfattande redogörelser om statliga intressen.

En länsstyrelse nämner också behov av goda exempel på organisation som kan ge snabb, effektiv och rättssäker hantering av inkommande PBL-ärenden.

Ny PBL - konsekvenser för kommunerna

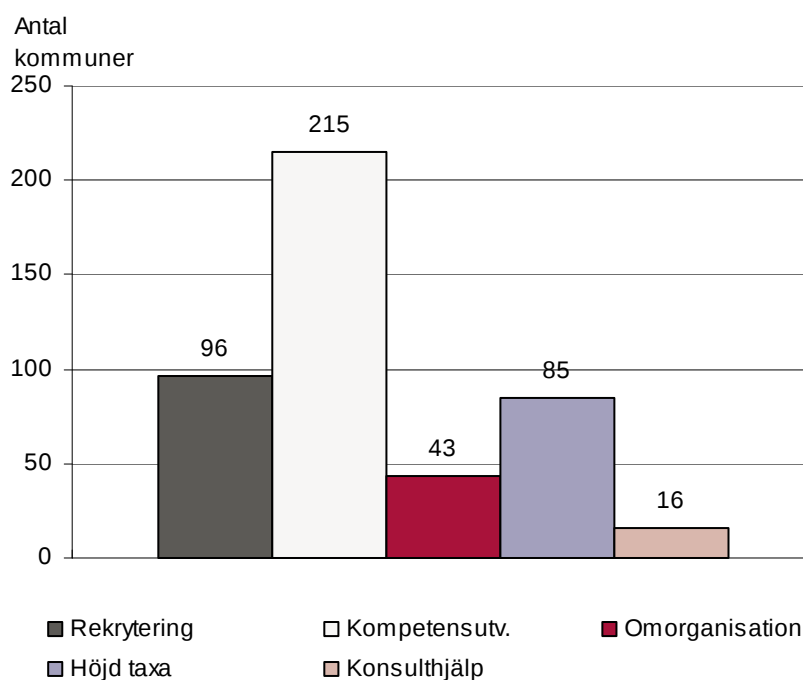
Flera länsstyrelser uttrycker en stor oro för att kommunerna har otillräckliga resurser för att klara av att hantera sitt ansvar i nya PBL. Det gäller särskilt på bygglovssidan där dessutom många kommuner har stora pensionsavgångar de närmaste åren.

Boverket har i flera rapporter pekat på att otillräckliga resurser, hög medelålder hos kommunens tjänstemän och, en stor andel konsulter kan skapa än större problem i framtiden. Det finns i kommunerna ett behov av både nyrekrytering och kompetensutveckling. Den nya PBL som träder i kraft i maj kommer enligt Boverkets uppfattning att kräva en utökad resursinsats av kommunerna – framförallt på byggområdet.

Kommunernas förberedelser inför nya PBL

Boverket har i samarbete med SKL under 2010 genomfört en enkätundersökning bland landets kommuner. Av landets 290 kommuner har 246 besvarat enkäten. I enkäten, som främst behandlar kommunernas resurser och kompetens, har kommunerna också fått svara på hur de förbereder sig för införandet av ny PBL. Frågan hade fem fasta svarsalternativ. De föreslagna åtgärderna var nyrekrytering, kompetensutveckling, omorganisation, höjda taxor och ökad användning av konsulter. De flesta kommunerna har valt att bara göra en åtgärd (82 kommuner) och av dessa har 76 kommuner valt kompetensutveckling.

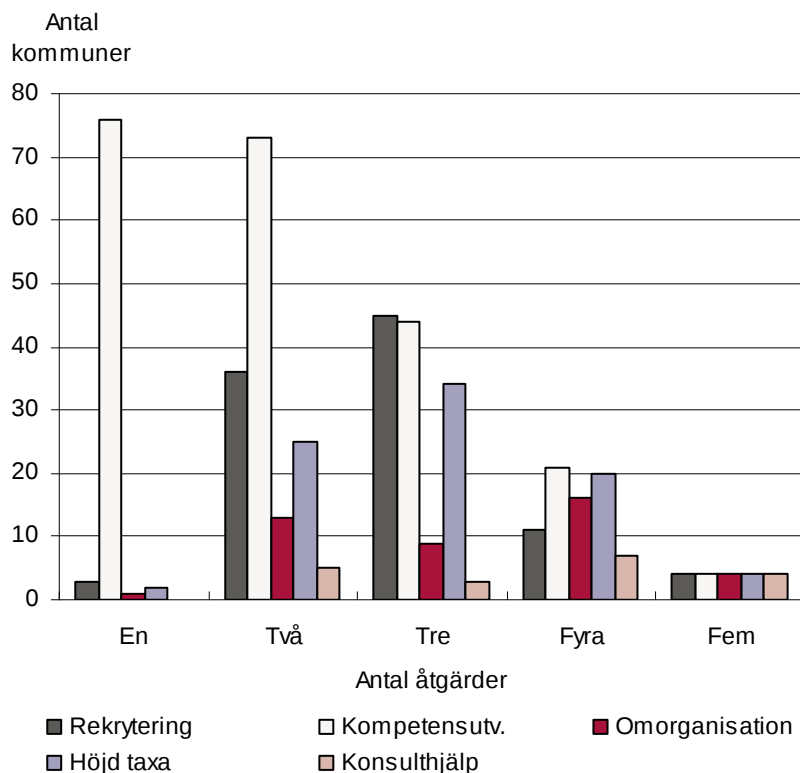
Figur 23. Antal av kommunerna genomförda åtgärder

Diagrammet visar åtgärder som oftast har gjorts av kommunerna oberoende av om kommunen har gjort en eller flera åtgärder.

I de fall kommun valt att vidta flera åtgärder är åtgärderna kombinerade på olika sätt. Av de 76 kommuner som har gjort två åtgärder har de flesta (34) kombinerat kompetensutveckling med rekrytering. Av de 54 kommuner som har gjort tre åtgärder har de flesta (33) kombinerat kompetensutveckling med rekrytering och höjd taxa.

Figur 24. Av kommunerna prioriterad åtgärd relaterad till antal gjorda åtgärder

Av dem som valt att göra endast en åtgärd har nästan alla valt kompetensutveckling. Även dem som valt två åtgärder har prioriterat kompetensutveckling och kombinerat det med antingen rekrytering eller höjd taxa. Av dem som valt att vidta tre åtgärder har de flesta valt rekrytering i kombination med kompetensutveckling och höjd taxa.

Utöver dessa fem åtgärder har flera kommuner svarat att de förberett sig genom att gå igenom sin verksamhet för att anpassa den till de nya förhållandena. Många har gjort en översyn av ärendeflöden och handlägningsrutiner. Andra åtgärder som flera berättar om är anpassning av mallar och annat verksamhetsstöd. Vissa kommuner har berättat att de har sett över sin resursfördelning och sin delegationsordning. Några kommuner påpekar att de vidtar dessa åtgärder i samarbete med andra kommuner.

Tendenser i kommunernas PBL-tillämpning

Länsstyrelserna har i plan- och byggenkäten ombetts att kortfattat exemplifiera de viktigaste tendenserna som de ser i kommunernas tillämpning av PBL:s regler om planering och byggande. Tendenserna från tidigare år är i de flesta fall fortfarande giltiga. Här är några exempel på tendenser som länsstyrelserna redovisat i år och tidigare år och som inte nämnts på annan plats i denna rapport.

- Kommunerna och därmed även andra förstår inte alltid att länsstyrelsens granskningsyttrande är en del av översiktsplanen.
- Den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen, RUFS 2010, har fått ett stort genomslag i de översiktsplaner som har tagits fram under de två senaste åren.
- Det finns ett mycket stort behov av uppdaterade riksintresseanspråk och utförligare värdebeskrivningar.
- Resurs- och kompetensbrist hos kommunerna kombinerat med alltmer komplexa planeringsfrågor leder enligt länsstyrelserna i ökad utsträckning till formaliafel och ett ökat behov av stöd från länsstyrelserna i planeringsprocessen. Utvecklingen förstärks av den pågående generationsväxlingen som leder till att det saknas erfarenhet i många kommuner.
- Kommunerna använder inte sällan planprogram för större områden istället för att göra fördjupade översiktsplaner. Ibland görs även "planutredningar" för att utreda behovet av detaljplan. De senare ersätter i vissa fall en detaljplan och man går direkt till prövning genom förhandsbesked.
- Andelen konsulter i detaljplanearbetet är fortsatt stort.
- Det finns en svårhanterlig konflikt mellan efterfrågan att bygga i strandnära lägen och risken för framtida högre ytvattennivåer.
- Det är brist på byggbar mark i storstadsområden vilket får till följd att det byggs nära vägar, järnvägar, tekniska anläggningar med mycket bullerproblem och andra risker. Det är inte alltid lätt att hantera detta med systemet för fysisk planering.

-

Återrapportering enligt regleringsbrev

I det här avsnittet redovisar Boverket de frågor som ska återrapporteras enligt Boverkets regleringsbrev. Som underlag för redovisningen har Boverket fått in länsvisa återrapporteringar från länsstyrelserna i enlighet med deras regleringsbrev. När det gäller återrapporteringen av utvecklingen inom översiktsplaneringen och detaljplaneringen samt tillsynsfrågor redovisas detta under avsnittet ”Läget år 2010”. Återrapporteringen av vissa statistiska uppgifter ur länsstyrelsernas årsredovisningar finns i bilaga 2 och frågor om LIS-områden och strandskydd redovisas i avsnittet ”En fördjupad spaning”.

Kopplingen mellan de regionala utvecklingsprogrammen (RUP) och kommunernas fysiska planering (ÖP)

Hur det regionala perspektivet och inriktningen i de regionala utvecklingsprogrammen beaktas i kommunernas fysiska planering och hur kommunernas översiktsplaner beaktas i det regionala tillväxtarbetet

Tillväxtverket har i rapporten ”Regionalt tillväxtarbete med fokus på attraktivitet och det goda livet” (2009), gjort en uppföljning av de regionala utvecklingsprogrammen (RUP). Rapporten visar att samtliga län har ett regionalt utvecklingsprogram och att dessa i stor utsträckning håller på att uppdateras.

Boverket har tidigare redovisat att kopplingen mellan de regionala utvecklingsprogrammen och de kommunala översiktsplanerna behöver vidareutvecklas. En av orsakerna till att detta samband fortfarande är outvecklat är att flera kommuner har gamla och inaktuella översiktsplaner. En annan orsak som nämnts är att de regionala utvecklingsprogrammen i första hand har en ekonomisk inriktning.

Under 2010 har Boverket genomfört en kvalitativ studie i form av intervjuer med företrädare för det regionala tillväxtarbetet och med

Enligt förordningen (2007:713) om regionalt tillväxtarbete ska en samordning med kommunernas översiktsplanering särskilt eftersträvas i det regionala tillväxtarbetet. Något motsvarande krav på kommunerna att beakta det regionala tillväxtarbetet i PBL-planeringen finns för närvarande inte i PBL. Detta kommer emellertid att förändras i nya PBL. Enligt 3 kap. 5 § nya PBL ska det av översiktsplanen framgå hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen. Syftet är att sätta in översiktsplanen i ett större nationellt och regionalt sammanhang.

kommunala företrädare för fysisk planering. Syftet har varit att få en uppdaterad bild över samspelet mellan kommunal och regional planering. Rapporten håller för närvarande på att sammanställas. En av kommentarerna i rapporten är att många kommunala översiktsplaner enbart redovisar fysiska planeringsaspekter medan många regionala utvecklingsprogram saknar kopplingen till fysiska planfrågor och istället är helt inriktade på ekonomiska utvecklings- och tillväxtperspektiv. Detta får som följd att det regionala och det kommunala perspektivet har svårt att mötas och samspela.

Länsstyrelsernas återrapporteringar visar på en viss optimism i fråga om en ökad koppling mellan kommunala översiktsplaner och regionala utvecklingsprogram och regionalt tillväxtarbete. Hälften av länsstyrelserna lyfter fram att det finns en viss och ibland tydlig koppling mellan översiktsplaner och RUP medan hälften av länen inte noterar någon sådan koppling.

Hur främjas mellankommunal samverkan

Exempel på områden och frågor där mellankommunal samverkan förekommer är enligt länsstyrelserna vattenplanering, strandskydd och vindkraftsutbyggnad. Det sker även en viss mellankommunal samverkan på det administrativa området i form av olika typer av samarbeten.

Exempel på mellankommunala och regionala samverkansprojekt som länsstyrelserna har påbörjat under året:

- Landskapsanalys för etablering av vindkraft
- Väternfrågorna i stort och strandskyddsfrågorna i Vätern mer specifikt
- Länsvisa riskbilder med hänsyn till förväntade klimatförändringar
- Det regionala perspektivet i översiktsplaneringen med utgångspunkt från att nya PBL stärker översiktsplanens strategiska funktion
- Regionala gemensamma förhållningssätt för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) runt Vättern
- Samordning i planeringsprocessen av militärflygets behov av hinderfrihet och behovet av vindkraft
- Vägledning om "Besöksnäring i fysisk planering"
- Pilotprojekt inom PBL-kompetenssatsningen
- Länsövergripande "Byggforum" i syfte att sprida erfarenheter och kunskap om byggfrågor
- Samverkan kring frågor om fysisk planering för kustzonen
- Projekt om regionala bilder som ska utveckla riksintressebeskrivningar för kulturmiljöer.

Exempel på mellankommunala och regionala samverkansprojekt som kommunerna har påbörjat under året:

- Planerarnätverk för planerarna i kommunerna
- Järnväg Eskilstuna-Västerås
- Mellankommunala gemensamma visionsplaner som underlag för kommande kommuntäckande översiktsplaner och gemensamt digitalt planeringsunderlag i GIS för översiktsplaner och detaljplaner
- Projekt om kommungemensam förvaltning av plan- och byggärenden

- Förprojekt om utveckling av kanalerna i Norden i samverkan med Europeiska Regionala Utvecklingsfonden
- Mellankommunala gemensamma underlag för tillägg till översiktsplan för vindbruk
- Olika samarbetsprojekt i kustzoner och kring större insjöar

Nationella mål och statliga intressen

Hur samordnas och hur utvecklas samordningsarbetet med de nationella målen och statliga intressena i länen

Flera länsstyrelser hänvisar till det arbete som bedrivits i Boverkets olika pilotprojekt inom ramen för kompetenssatsningen. Kompetenssatsningen har bland annat inneburit att frågor om vilka nationella mål som har relevans för den fysiska planeringen och samordningen av nationella mål nu diskuteras på ett tydligare sätt.

- Länsstyrelsen i Stockholms län har tillsammans med länsstyrelsen i Skåne län medverkat i pilotprojekt 3 ”Kontinuerlig översiktsplanering i storstadsmiljö”. I projektet görs en genomgång av nationella och regionala mål speciellt vad gäller klimatrelaterade frågor och deras relevans för fysisk planering.
- Länsstyrelserna i Blekinge, Kronobergs och Gotlands län har medverkat i pilotprojekt 2 ”Kontinuerlig översiktsplanering - Aktualitetsförklaring genom regionala bilder”. Länsstyrelserna har gemensamt arbetat för att utveckla arbetssätt och metoder för att tillhandahålla sektorsövergripande regionala bilder när det gäller landsbygdsutveckling i strandnära lägen, pendling, havsplanering m.m. Arbetet har skett i samverkan med kommuner och regionförbund i länen.
- Länsstyrelsen i Skåne län har under 2010 slutfört den kommunbesöksrunda som inleddes 2009. Fokus har legat på att lyfta fram viktiga nationella mål och statliga intressen inför kommunernas översiktsplanearbete. Vattenfrågor, bostadsförsörjning och sociala aspekter i planeringen har fått särskilt utrymme. I varje kommun har besöken sedan följts upp genom en separat workshop om underlag för riksintressena i kommunen. Syftet med workshopen har varit att i dialog med respektive kommun gå igenom riksintressenas värden och göra en bedömning av vilka riksintressen som är prioriterade när det gäller översyn. Arbetet har bedrivits som ett internt prioriterat samarbetsområde. Ett delsyfte med arbetet har varit att pröva nya samarbetsformer. Slutsatser av arbetet kommer att sammanställas före årsskiftet. Länsstyrelsen har också, i samverkan med Boverket och länsstyrelserna i Blekinge och Kalmar, bedrivit projektet ”Miljömåls-arbete i detaljplaneringen”. Syftet har varit att inspirera till ett mer aktivt miljömålsarbete i detaljplaneringen.
- Länsstyrelsen i Norrbottens län konstaterar att dialogen mellan kommunerna och företrädare för rennäringen behöver utvecklas för att finna möjliga lösningar. Vad gäller riksintresset för rennäring har planeringen i vissa kommuner under de senaste åren blivit alltmer komplicerad och i vissa fall inte kunnat realiseras när det gäller planering för bl.a. turism, fritidsbebyggelse och infrastruktur.

Länsstyrelsen anser att riksintresset för rennäringen bör hanteras i ett regionalt sammanhang då rennäringens intresseområden ofta sträcker sig över flera kommuner.

- Flera länsstyrelser arbetar även med att anpassa planeringsunderlaget till användningen av GIS och att öka kvaliteten på det befintliga GIS-materialet.

Samordningssvårigheter som uppmärksammats av länsstyrelserna

Exempel på svårigheter att samordna nationella mål och statliga intressen som nämns av länsstyrelserna är när försvarsmaktens intressen står emot intressen för vindkraftutbyggnad. Ett annat exempel på konflikter som nämns är när önskemålet om en tät och transportsnål stad står i konflikt med önskemålet att miljö kvalitetsnormer för luft inte ska överträdas.

- Länsstyrelsen i Gotlands län anger att en svårighet är att hantera statliga intressen som är oförenliga och att hitta bra avvägningar mellan dessa. Ett exempel är försvarsmaktens starka intressen på Gotland och målen för vindkraftutbyggnad som står emot varandra.
- Länsstyrelsen i Blekinge län anger brist på resurser för arbetet med utveckling av planerings- och kunskapsunderlagen.
- Länsstyrelsen i Skåne län har under flera år uppmärksammat ett antal områden där det finns målkonflikter som staten måste hantera. Några exempel är blandad stad – riskfri stad; tät och transportsnål stad – kvarter där miljö kvalitetsnormer för luft överskrids och där ny bebyggelse därför inte kan tillåtas; förtätningsbehov – grönsstruktur och kulturmiljövården. Dessa områden har beskrivits i tidigare års regleringsbrev och i särskilda rapporter. Den senaste rapporten är ”Stationsnära läge” som presenterades vid ett mycket uppskattat seminarium i januari 2010.
- Länsstyrelsen i Dalarna anger att stor fokus läggs på miljömålen, vilket gör att andra nationella mål tenderar att hamna i skymundan. Vidare är det svårt att sortera vilka alla nationella mål är som har bäring på fysisk samhällsplanering och bebyggelseutveckling.
- Länsstyrelsen i Gävle anger att en genomgripande svårighet avseende samordningen av de nationella målen är att de är så många till antalet och samtidigt odefinierade. Inom PBL-kompetenssatsningen har olika försök gjorts att producera ”checklistor” eller ”bruttolistor” där alla nationella mål som berörs listas. Detta har inte slutförts och länsstyrelsens bedömning är att det beror på komplexiteten i uppgiften. Samtidigt har PBL-kompetenssatsningen visat på svårigheterna i frågan, vilket medfört att frågan om nationell samordning kring vilka nationella mål som ska samordnas har diskuterats. Länsstyrelsen anser att en nationell samordning är nödvändig.
- Länsstyrelsen i Norrbottens län anger de processer som pågår i Malmfälten och Pajala, såsom stadsomvandlingen och den kommande gruvetableringen. Länsstyrelsen har här, förutom den ordinarie samrådsrollen, en uttalad roll som samordnare och finansiär. Detta kan ses som en möjlighet eftersom länsstyrelsen då har en given ingång i det pågående arbetet som är mycket komplext. I dessa sammanhang är det dock många aktörer som ska samverka

under stor tidspress. Det är flera lagstiftningar som gäller parallellt då flera olika processer pågår samtidigt: gruva, vägar, järnväg, översiktsplanering och detaljplanering. Länsstyrelsen noterar att problem med samordningen ofta uppstår. Detta dels som en konsekvens av komplexa sammanhang, dels eftersom olika riksintressen står i strid mot varandra. Det tydliggörs i Kiruna och Malmberget där riksintresset för mineral är ett hot mot riksintresset för kulturmiljö. Länsstyrelsen konstaterar att det i dessa fall ofta är ett pedagogiskt problem att skapa förståelse för hur de olika lagstiftningarna fungerar, t.ex. när det gäller PBL-processen.

Genomslaget för länsstyrelsernas samordning i kommunerna

Översiktsplanering, detaljplanering och stora anläggningar

Flera länsstyrelser poängterar att det i första hand är i översiktsplanen som de nationella målen hanteras. Statliga intressen, som är grund för överprövning, får enligt länsstyrelserna ett större genomslag i översiktsplanen än nationella mål generellt. Miljömålen behandlas i MKB och andra konsekvensbeskrivningar i såväl översiktsplaner som detaljplaner.

- Länsstyrelsen i Skåne anger att Max IV och ESS är två anläggningar som förväntas få avgörande betydelse både för Sverige som forskningsland och för regional utveckling i Skåne och Öresundsregionen. Samtidigt kommer anläggningarna med kringverksamheter att ianspråka mycket stora arealer av Sveriges bästa åkermark. Konsekvenserna av detta har beskrivits i bland annat Lunds översiktsplan (antagen oktober 2010) och i planprogram för ESS men får alltså i det här fallet stå tillbaka för andra intressen.
- Länsstyrelsen i Örebro län anger att större infrastrukturprojekt, landsbygdsutvecklingsfrågor samt utvecklingen av Örebro universitet och Universitetssjukhuset har haft stor påverkan för kommunernas utveckling.
- Länsstyrelsen i Dalarna anger att IKEA:s etablering i Borlänge har inneburit omfattande detaljplaneringsarbete framför allt när det gäller lokaliseringens påverkan på väg- och järnvägsintressen samt riskfrågor om farligt gods. Det statliga bevakningsintresset säkerhet har föranlett krav på och extra möten kring riskerna med etableringen samt dess påverkan på riksintressena för kommunikation, väg och järnväg. Etableringen betyder inte bara ökade arbetstillfällen i Borlänge kommun utan även kranskommunerna ser vinster med IKEA-etableringen. Detta har skapat förhoppningar om nyinflyttning och en ökad efterfrågan på tomt- och bostadsmarknaden. Samtidigt uppvisar ett flertal Dalakommuner under 2010 bostadsbrist i den bostadsmarknadsanalys som länsstyrelsen årligen genomför.
- Länsstyrelsen i Gävle anger att erfarenheten är att det är svårt att få kommunerna att väga andra nationella mål mot t.ex. tillväxt. Ett exempel är utbyggnaden av externa köphandelscentra på jordbruksmark. Det nationella målet om hållbar utveckling kan också ofta ifrågasättas i dessa projekt. I länet har det tagits fram ett flertal tematiska översiktsplaner som belyser vindkraftsfrågan, vilken

påverkan den får på omgivningen m.m. Här belyses oftast grundligt både nationella mål och statliga intressen som kan påverkas.

Energi- och klimatpolitiska mål

Hur samordnas de olika energipolitiska målen i länen?

De klimat- och energipolitiska målen handlar om energieffektivisering och att minska klimatutsläppen. Däremot saknas nationella mål för klimatanpassning.

I regleringsbrevet för år 2008 gav regeringen länsstyrelserna i uppdrag att ta fram regionala klimat- och energistrategier i syfte att uppnå minskad klimatpåverkan och ökad energieffektivitet. Strategierna innehåller en redovisning av länens särdrag och en nulägesbeskrivning vad gäller tillförsel, användning och produktion av energi.

Vilket genomslag får länsstyrelsernas samordning i den fysiska planeringen?

Boverket bedömer att de klimat- och energipolitiska målen ännu inte fått genomslag i den fysiska planeringen. Av länsstyrelsernas återrapporeringar framgår att det finns förväntningar på att nya PBL kan bidra till att klimatfrågorna får mer tyngd och blir lättare att hantera både för kommunerna själva liksom för länsstyrelserna.

Enligt länsstyrelsernas återrapporeringar upplever många kommuner att det är konflikt mellan de mål som finns för det klimatreducerande och energieffektiviserande arbetet och klimatanpassningsarbetet.

Flera länsstyrelser uppger att man arbetar med revidering av sina klimat- och energistrategier. I denna fas två lyfts frågorna på ett mer regionalt sätt, där man behandlar frågan i samarbete med andra aktörer som regionförbund och landsting. Exempel på detta finns bland annat i Blekinge, Kronobergs, Stockholms och Västra Götalands län. I arbetet ingår ofta att föra dialog med berörda aktörer, kommuner, energibolag och universitet m.fl. för att förankra och diskutera strategierna och utvärdera förutsättningarna för att effektivisera energianvändningen och minska klimatpåverkan. Vidare arbetar länsstyrelserna i flera fall med det ansvar som de har att samordna och informera de kommuner som sökt stöd för energistrategiskt arbete. Inom ramen för detta har en del länsstyrelser genomfört en rad seminarier med bland annat kommuner och landstinget, liksom andra informationsinsatser.

Generellt anser många länsstyrelser att det är viktigt, men ofta svårt, att lyfta klimat- och energifrågorna i kommunernas fysiska planering. Flera länsstyrelser anger att de vid revideringen av strategierna lyfter fram samhällsplanering och bebyggelseutveckling som ett åtgärdsområde för en hållbar utveckling. En del strategier redovisar exempel på möjligheter och åtgärder som kan vidtas i den kommunala översikts- och detaljplaneringen samt i den efterföljande byggprocessen.

Länsstyrelsen i Skåne anger bland annat att man pekat ut tre områden (transporter, effektivare energianvändning och klimatanpassning) som prioriterade områden. Det fortsatta arbetet där syftar till att hitta metoder och verktyg för att implementera de regionala och nationella klimat- och energipolitiska målen i samhällsplaneringen. Svårigheter med att lyfta frågorna i den fysiska planeringen beror enligt några länsstyrelser också

på att frågorna ännu inte har den politiska tyngd som krävs för att effektivt få genomslagskraft i den fysiska planeringen. Miljömålsarbetet lyfts dock fram som avgörande i detta sammanhang av flera länsstyrelser. Flera kommuner efterfrågar stöd från bland annat länsstyrelserna och andra myndigheter för att politiskt förankra dessa frågor.

Fokus på transporter och bebyggelseutveckling

Gemensamt för flera av länsstyrelsernas redovisning är att energi- och klimataspekter i den fysiska planeringen främst handlar om transporter och bebyggelseutveckling. Det handlar om förtätning och komplettering av befintlig bebyggelse och om energieffektivisering. Uppvärmning av bostäder och lokaler är också frågor som anses viktiga och som kan behandlas inom ramen för fysisk planering. Exempel på transportsnåla bebyggelsestrukturer diskuteras och utvecklas bland annat i Östergötlands län (Linköpings och Norrköpings gemensamma översiktsplanering), och i Jönköpings och Södermanlands län.

Flera länsstyrelser anger dock att de mål som finns inom området ännu inte fått fullt genomslag i den fysiska planeringen – bland annat beroende på dålig synkronisering med den översiktliga planeringen (målen är förhållandevis nya och ännu inte inarbetade i kommunernas översiktsplaner).

Energiplaner saknas i många fall

Länsstyrelsen i Västra Götaland redovisar arbetet med energiplaner i länets kommuner. En generell iakttagelse är att energieffektivisering i byggnader samt ett aktivt arbete i den interna organisationens energiförbrukning bedrivs av de flesta kommuner. En liknande sammanställning, gjord av länsstyrelsen i Skåne län bekräftar detta. Kommunerna har uttryckt en önskan om tydligare stöd och handledning i arbetet med energiplaner. I något fall har en energistrateg (på regional nivå) tillsatts i syfte att binda samman energiplanens syfte med den översiktliga fysiska planeringen.

Vindkraft

Vindbruksplanering är något som flera kommuner arbetar aktivt med och i vissa fall utgör vindbruksplanerna underlag till översiktsplanerna. I Kalmar län finns en tendens att hålla vindkraftverk borta från kustområdet och istället möjliggöra utbyggnad i skogsbygder i inlandet. På Gotland finns problem med storskalig utbyggnad bland annat på grund av brister i infrastrukturen (kabelkapacitet till fastlandet) och försvarsmaktens intressen inom området.

Klimatanpassning

Klimatanpassning anges också av flera länsstyrelser som en viktig och aktuell fråga. I vissa fall handlar det här om att länsstyrelserna mer aktivt själva arbetar med problematiken medan andra anger att kommunerna bedriver arbete med att bland annat beakta konsekvenserna av ett förändrat klimat i den kommunala fysiska planeringen. I det förra fallet handlar det främst om informationsinsatser och kunskapsspridning medan lokala initiativ består av allt från redovisning av klimatförändringens konsekvenser i särskilda dokument till en mer allmän redovisning och

beskrivning av främst översvämnings-, ras och skredrisker i översiktsplaner. Några länsstyrelser anger att man främst ser att åtgärder och initiativ till klimatanpassning beaktas på detaljplanenivån.

Vindkraft

Vilka väsentliga initiativ och genomförda insatser har genomförts inom ramen för planeringsstödet för vindkraft?

Det är inte så många av länsstyrelserna som redovisar att de har genomfört några särskilda insatser inom området. De flesta av länsstyrelserna anger dock att de tar upp frågan om vindkraftens utbyggnad i samband med de regelbundna regionala träffarna på respektive länsstyrelse.

Några länsstyrelser redovisar att de arbetat extra mycket med frågan och här redovisas några exempel:

- Länsstyrelsen i Jönköpings län håller på med en kartläggning över länets samtliga befintliga vindkraftverk.
- Länsstyrelsen i Västra Götalands län har anordnat informations- och dialogdagar där frågor kring planering och utbyggnad av vindkraft har diskuterats. Länsstyrelsen har sedan tidigare en särskild vindbrukssamordnare för planeringsfrågor och en energisamordnare för att ge råd och stöd och hjälp till kommunerna.
- Länsstyrelsen i Gävleborgs län driver projektet ”Vindbruk I Samspel”. Projektets syfte är att öka kunskapen kring vindkraftfrågorna i länet. Inom projektet tas fram en regional landskapsanalys och en GIS-baserad multikriterieanalys.
- Tillsammans med Norge och Finland arbetar länsstyrelsen i Norrbottens län med ett gränsöverskridande samarbete kring planerings- och tillståndsgivning för vindkraft. De har under ett antal år träffats regelbundet vid seminarier och studieresor.
- Länsstyrelsen i Hallands län anser att de tack vare nätbruket för vindkraft (Noden för planering och tillstånd), som är placerad på länsstyrelsen, har en möjlighet till extra god regional kunskap om frågor rörande planering och tillstånd för vindkraft.
- Inom ramen för planeringsstödet för vindkraft är det fem länsstyrelser som uppger att de håller på med att ta fram eller har tagit fram regionala landskapsanalyser.

Hur har initiativen och insatserna påverkat kommunernas översiktsplaner?

Länsstyrelsen i Stockholms län anser att de kommuner som har förutsättningar för vindkraft också har tagit upp frågan i sina översiktsplaner. Tre kommuner (Nynäshamn, Värmdö och Vaxholm) har tagit fram vindkraftsplaner med hjälp av planeringsstödet för vindkraft, en kommun (Haninge) har tagit fram ett planeringsunderlag utan att ha ansökt om medel ifrån Boverket.

Uppsala län arbetar aktivt tillsammans med kommuner i två planeringsprojekt.

Några länsstyrelser, bland annat i Östergötlands, Kronobergs och Västra Götalands län, menar att menar att Försvarmaktens ändrade

restriktioner kring befintliga flygplatser av riksintresse för försvaret har ändrat kommunernas planeringsförutsättningar och därmed fördröjt deras arbete med att ta fram översiktsplaner för vindkraft. En annan planeringsfråga som under året har diskuterats på länsstyrelser och i kommuner är elnätets kapacitet.

Boverkets insatser

Aktuella planeringsfrågor under året har varit säkerhetsfrågor, buller, försvarets intresse, kommunernas ”vetorätt” m.m. I början av 2010 deltog Boverket i de två resterande seminarierna i seminarieriet Vindkraftsdialogen som sedan 2008 har genomfört ett antal vindkraftsseminarier runt om i landet. Frågor som behandlades under seminarierna var

- havsbaserad och kustnära vindkraft,
- planerings- och projekthantering från en kommuns och en projektörs perspektiv,
- påverkan på naturvärden,
- elnät i planeringen,
- vindkraftutredning för Norrbottens kust- och skärgårdsområde, och
- vindkraften och kommunens nya roll

Vindkraftsdialogen arrangeras av fyra centrala verk i samverkan (Boverket, Naturvårdsverket, Energimyndigheten och Riksantikvarieämbetet) samt Sveriges kommuner och landsting. Det hela samordnas av Nätverket för vindbruk. Efter seminarierna har dialogen mellan de fyra centrala myndigheterna fortsatt och ambitionen är att anordna fler vindkraftsseminarier.

Andra seminarier som Boverket har varit med på är Vind2010 och den Nationella vindkraftskonferensen i Kalmar. Boverket har också under året arbetat aktivt med att ta fram webbplatsen Vindlov som hanterar tillståndsfrågor för vindkraftverk. Den har tagits fram i samarbete med omkring 20 offentliga myndigheter och organisationer. Samordnande myndighet för projektet är Energimyndigheten. Webbplatsen lanserades i februari 2010 och sedan dess har Boverket arbetat med löpande uppdatering av sidor som berör verkets intresseområde. Boverket har också deltagit aktivt på redaktionsmöten där det har förts diskussioner om bland annat webbsidans utveckling och förvaltning.

Under 2010 har Boverket publicerat en rapport som hanterar Vindkraft till havs – Brister och möjligheter vid planerings och projektering. Syftet med rapporten var att undersöka hur planeringsberedskapen till havs utvecklar sig. Inom ramen för planeringsstödet för vindkraft har MKB-centrum (SLU) på uppdrag av Boverket genomfört en studie om Miljöbedömningar av kommunala planer om vindkraft. Studien är en del av Boverkets utvärderingsarbete för planeringsstödet för vindkraft. Studien kan också utgöra en bas för Boverkets metodutvecklingsarbete kring översiktsplanering.

Boverket har också tryckt upp en ”reklambroschyr” som berättar om två olika planeringsinsatser som har genomförts med hjälp av planeringsstödet för vindkraft. Planeringsstödet är nu inne på sista året och just nu pågår en intensiv planering för vindkraft i Sverige. Drygt 200 kommuner och län arbetar med tematiska tillägg till översiktsplaner,

fördjupningar av översiktsplaner eller planeringsunderlag med fokus på vindkraft. Boverket gick under våren 2010 ut till samtliga kommuner med riktad information om möjligheten att söka stöd och att söka ytterligare medel för påbörjade planeringsinsatser. Erfarenheter av stödet har spridits bland annat på NordVind som är ett projekt under Nordiska ministerrådet. Arbete med uppföljning och utvärdering av planeringsstödet har påbörjats.

Enligt de slutredovisningar av planeringsstödet för vindkraft som hittills kommit in till Boverket finns det redan nu planmässiga förutsättningar att utvinna energi motsvarande över 44 TWh el per år i Sverige. Det innebär att den planeringsram för vindkraft på 30 TWh som regeringen har satt upp kan komma att uppnås.

En positiv effekt av planeringsstödet för vindkraft är att det har lett till att många kommuner som har beviljats stöd också har påbörjat ett arbete med att revidera den kommunomfattande översiktsplanen.

Övriga återrapporteringskrav från länsstyrelsernas redovisning

Hur har Boverket och länsstyrelserna förmedlat kunskap och stöd till kommunerna och berörda aktörer?

Länsstyrelsernas kunskapsförmedling sker vid kontinuerliga samråd med kommunerna i aktuella planärenden och vid särskilda kommunbesök. Vid kommunbesöken diskuteras omvärldsförändringar av övergripande slag, olika aktuella planfrågor, aktuell lagtillämpning och nytt kunskapsunderlag m.m.

Länsstyrelserna förmedlar även information genom broschyrer, vägledning, information m.m. på länsstyrelsernas gemensamma GIS-webbplats.

Under 2010 var länsstyrelsen i Skåne län värd för ”Plan- och bostadsdagarna”.

Hur har tillämpningen förbättrats hos länsstyrelser och kommuner?

Länsstyrelsernas redovisningar ger inte någon tydlig bild av om tillämpningen har förbättrats. Flera länsstyrelser uttrycker dock farhågor för att det generationsskifte som många kommuner står inför kan komma att påverka tillämpningen negativt. Samtidigt kan kompetenssatsningen inom staten och utbildningen inför nya PBL enligt länsstyrelserna verka i motsatt riktning. Förhoppningsvis kommer också bestämmelserna i nya PBL att bidra till en förbättrad tillämpning

.

Bilagor

1. Svar på plan- och byggenkäten länsvis i tabellform
2. Vissa uppgifter från länsstyrelsernas årsredovisningar i tabellform
3. SKL:s kommungruppsindelning

Bilaga 1
Plan- och byggenkäten 2010 - Översiktsplan

Tabell 1. Aktualitetsprövning av Översiktsplan (ÖP), 2007 - 2010							
Län	Antal sammanfattande redogörelser inför kommunens aktualitetsprövning			Aktualitetsprövning av ÖP			Antal kommuner som aktualitetsprövat ÖP
	2008	2009	2010	2008	2009	2010	2007 - 2010
Stockholm (AB)	1	0	10	1	0	5	6
Västerbotten (AC)	0	1	2	0	1	0	1
Norrbottn (BD)	0	0	0	2	1	1	1
Uppsala (C)	1	1	0	0	1	0	1
Södermanland (D)	0	9	1	0	0	1	1
Östergötland (E)	0	0	2	1	2	2	3
Jönköping (F)	0	1	0	0	1	0	1
Kronoberg (G)	1	1	3	1	1	1	1
Kalmar (H)	*	0	0	*	0	0	1
Gotland (I)	0	0	0	0	0	0	0
Blekinge (K)	1	0	0	1	0	0	2
Skåne (M)	0	2	3	0	0	3	5
Halland (N)	0	1	0	1	1	0	3
Västra Götaland (O)	2	1	5	2	1	1	2
Värmland (S)	0	0	0	0	0	0	0
Örebro (T)	0	0	0	0	0	0	0
Västmanland (U)	0	1	2	0	0	0	3
Dalarna (W)	1	0	6	0	0	1	1
Gävleborg (X)	0	0	0	0	0	0	0
Västernorrland (Y)	0	1	0	0	0	0	2
Jämtland (Z)	0	0	0	0	0	0	0
Totalt	7	19	34	9	9	15	34

* Uppgift saknas

Tabell 2. Antal samrådsyttrande från länsstyrelsen över översiktsplan (ÖP), fördjupning av översiktsplan (FÖP) och tillägg till översiktsplan, 2008 - 2010

Län	ÖP			FÖP			Tillägg till ÖP		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Stockholm (AB)	1	4	4	2	3	8	0	0	0
Västerbotten (AC)	0	1	2	1	6	7	0	10	3
Norrbottn (BD)	0	2	3	0	0	0	0	0	1
Uppsala (C)	0	1	0	1	5	0	0	0	2
Södermanland (D)	0	3	1	2	2	1	1	1	1
Östergötland (E)	0	0	2	2	2	3	0	4	3
Jönköping (F)	0	0	3	0	3	8	0	1	2
Kronoberg (G)	1	1	2	2	2	4	1	2	4
Kalmar (H)	*	0	1	*	5	1	*	4	4
Gotland (I)	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Blekinge (K)	1	2	1	1	1	0	1	4	1
Skåne (M)	3	5	2	0	3	3	2	3	5
Halland (N)	0	1	0	1	3	2	0	2	1
Västra Götaland (O)	7	6	7	12	6	5	5	20	11
Värmland (S)	1	3	3	3	4	1	2	1	1
Örebro (T)	2	1	3	2	2	3	0	1	0
Västmanland (U)	1	0	2	1	0	4	0	0	2
Dalarna (W)	0	0	1	3	1	2	0	0	4
Gävleborg (X)	2	0	0	4	0	0	3	3	3
Västernorrland (Y)	0	0	2	7	1	4	2	2	0
Jämtland (Z)	0	0	0	2	3	4	0	4	4
Totalt	19	31	39	46	52	60	17	62	52

* Uppgift saknas

Tabell 3. Antal granskningsyttranden från länsstyrelsen över översiktsplan (ÖP), fördjupning av översiktsplan (FÖP) och tillägg till översiktsplan, 2008 - 2010									
Län	ÖP			FÖP			Tillägg till ÖP		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Stockholm (AB)	0	3	1	4	4	1	0	0	0
Västerbotten (AC)	0	0	2	2	1	4	0	2	2
Norrbottn (BD)	0	1	3	1	1	0	0	0	0
Uppsala (C)	0	2	1	0	3	4	0	0	0
Södermanland (D)	0	0	3	3	1	4	0	1	4
Östergötland (E)	0	0	2	0	0	3	0	1	5
Jönköping (F)	0	0	1	3	1	2	0	0	2
Kronoberg (G)	1	2	3	2	2	3	1	2	1
Kalmar (H)	*	0	2	*	0	2	*	0	4
Gotland (I)	0	0	1	0	1	0	0	0	0
Blekinge (K)	1	0	2	0	0	0	0	0	3
Skåne (M)	2	4	7	2	4	6	1	2	6
Halland (N)	0	0	1	2	1	2	0	3	0
Västra Götaland (O)	3	1	8	7	5	7	3	4	20
Värmland (S)	1	1	3	3	2	2	1	2	2
Örebro (T)	1	1	3	1	2	3	0	1	0
Västmanland (U)	0	1	0	0	1	0	0	0	0
Dalarna (W)	1	1	1	3	2	0	0	0	3
Gävleborg (X)	0	2	0	1	2	1	0	2	3
Västernorrland (Y)	0	0	0	0	4	2	2	0	2
Jämtland (Z)	0	0	3	3	6	3	0	5	5
Totalt	10	19	47	37	43	49	8	25	62

* Uppgift saknas

Tabell 4. Skäl för invändning i granskningsyttrande över översiktsplan (ÖP), 2010

Län	Antal yttranden med invändningar	Riksintresse	Miljökvalitets- norm	Brist på mellan- kommunal samverkan	Hälsa	Säkerhet	Olyckor	Översväm- ning	Erosion	Landsbygdsutv i standnära lägen
Stockholm (AB)	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0
Västerbotten (AC)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Norrbottn (BD)	2	0	0	2	0	0	0	1	1	1
Uppsala (C)	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Södermanland (D)	2	1	0	0	1	1	1	0	0	1
Östergötland (E)	2	2	2	0	1	0	1	1	0	1
Jönköping (F)	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Kronoberg (G)	3	3	1	0	1	1	0	0	0	0
Kalmar (H)	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Gotland (I)	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Blekinge (K)	2	2	1	1	2	1	0	0	0	1
Skåne (M)	3	3	2	1	1	1	1	0	0	0
Halland (N)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Västra Götaland (O)	7	5	1	0	0	0	0	0	0	4
Värmland (S)	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Örebro (T)	3	1	0	0	3	2	2	2	2	2
Västmanland (U)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dalarna (W)	1	1	0	0	0	0	1	0	0	1
Gävleborg (X)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Västernorrland (Y)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Jämtland (Z)	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0
Totalt	34	25	9	5	9	6	6	4	3	13

* Uppgift saknas

Tabell 5. Skäl för invändning i granskningsyttrande över fördjupning av översiktsplan (FÖP), 2010

Län	Antal yttranden med invändningar	Riksintresse	Miljökvalitetsnorm	Brist på mellan-kommunal samverkan	Hälsa	Säkerhet	Olyckor	Översvämning	Erosion	Landsbygdsutv i standnära lägen
Stockholm (AB)	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Västerbotten (AC)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Norrbottn (BD)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Uppsala (C)	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Södermanland (D)	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Östergötland (E)	3	3	1	0	3	1	3	0	0	0
Jönköping (F)	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0
Kronoberg (G)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kalmar (H)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gotland (I)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Blekinge (K)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Skåne (M)	4	3	1	0	0	1	0	0	0	0
Halland (N)	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Västra Götaland (O)	1	2	1	1	2	1	0	0	0	1
Värmland (S)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Örebro (T)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Västmanland (U)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dalarna (W)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gävleborg (X)	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0
Västernorrland (Y)	2	2	1	1	0	1	1	1	1	1
Jämtland (Z)	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Totalt	17	14	6	3	6	4	4	1	1	2

* Uppgift saknas

Tabell 6. Skäl för invändning i granskningsyttrande över tillägg till ÖP, 2010

Län	Antal yttranden med invändningar	Riksintresse	Miljökvalitets- norm	Brist på mellan- kommunal samverkan	Hälsa	Säkerhet	Olyckor	Översväm- ning	Erosion	Landsbygdsutv i standnära lägen
Stockholm (AB)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Västerbotten (AC)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Norrbottn (BD)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Uppsala (C)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Södermanland (D)	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Östergötland (E)	5	5	0	0	2	0	2	1	0	0
Jönköping (F)	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Kronoberg (G)	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Kalmar (H)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gotland (I)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Blekinge (K)	3	1	1	1	1	1	3	3	2	1
Skåne (M)	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Halland (N)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Västra Götaland (O)	15	15	0	1	2	2	0	0	0	2
Värmland (S)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Örebro (T)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Västmanland (U)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dalarna (W)	3	2	0	1	0	0	0	0	0	0
Gävleborg (X)	2	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Västernorrland (Y)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Jämtland (Z)	5	3	0	0	0	0	0	0	0	0
Totalt	38	29	1	3	5	3	5	4	2	5

* Uppgift saknas

Tabell 7. Antal antagna översiktsplaner (ÖP), fördjupningar av översiktsplaner (FÖP) och tillägg till översiktsplaner samt utpekade LIS-områden i antagna ÖP och FÖP, 2008 - 2010											
Län	ÖP				FÖP				Tillägg till ÖP		
	2008	2009	2010	LIS-område 2010	2008	2009	2010	LIS-område 2010	2008	2009	2010
Stockholm (AB)	1	1	3	0	0	3	0	0	0	0	0
Västerbotten (AC)	0	0	0	0	2	0	1	0	0	1	6
Norrbottn (BD)	1	1	1	0	1	2	0	0	0	0	0
Uppsala (C)	0	1	1	0	0	1	2	0	0	0	0
Södermanland (D)	0	0	3	1	1	1	0	0	0	1	4
Östergötland (E)	0	0	1	1	1	0	3	0	0	1	4
Jönköping (F)	0	0	1	1	4	1	0	0	0	0	1
Kronoberg (G)	1	0	0	0	1	1	0	0	0	2	1
Kalmar (H)	*	0	2	1	*	1	1	0	*	0	1
Gotland (I)	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Blekinge (K)	1	0	2	1	0	0	0	0	0	0	2
Skåne (M)	0	4	5	1	0	10	4	0	0	1	2
Halland (N)	0	0	1	1	1	1	2	0	0	2	1
Västra Götaland (O)	0	3	6	3	5	3	4	1	1	1	2
Värmland (S)	0	0	3	1	3	1	0	0	1	1	1
Örebro (T)	1	0	1	0	1	1	1	0	0	0	0
Västmanland (U)	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dalarna (W)	0	2	0	0	1	2	0	0	0	0	1
Gävleborg (X)	1	0	3	0	1	1	0	0	0	4	3
Västernorrland (Y)	0	0	0	1	0	2	1	0	1	1	2
Jämtland (Z)	0	0	0	0	2	4	1	0	0	6	3
Totalt	6	13	34	12	24	35	20	1	3	21	34

* Uppgift saknas

Tabell 8. Teman för antagna tillägg till översiktsplan (ÖP), 2010							
Län	Kommunikationer	Vindkraft	Energi	Grönstruktur	Vatten	Landsbygdsutveckling / Strandskydd	Annat
Stockholm (AB)	0	0	0	0	0	0	0
Västerbotten (AC)	0	6	0	0	0	0	0
Norrbotten (BD)	0	0	0	0	0	0	0
Uppsala (C)	0	0	0	0	0	0	0
Södermanland (D)	1	2	0	1	0	0	0
Östergötland (E)	2	2	0	0	0	0	1
Jönköping (F)	0	1	0	0	0	0	0
Kronoberg (G)	0	1	0	0	0	0	0
Kalmar (H)	0	1	0	0	0	1	0
Gotland (I)	0	0	0	0	0	0	0
Blekinge (K)	0	1	0	0	0	1	0
Skåne (M)	0	1	0	0	0	0	0
Halland (N)	0	1	0	0	0	0	0
Västra Götaland (O)	0	2	0	0	0	0	0
Värmland (S)	0	2	0	0	0	0	0
Örebro (T)	0	0	0	0	0	0	0
Västmanland (U)	0	0	0	0	0	0	0
Dalarna (W)	0	1	0	0	0	0	0
Gävleborg (X)	0	4	0	0	0	0	0
Västernorrland (Y)	0	2	0	0	0	0	0
Jämtland (Z)	0	3	0	0	0	1	0
Totalt	3	30	0	1	0	3	**1

* Uppgift saknas

** Annat tema = Tätortsutveckling

Plan- och byggenkäten 2010 – Detaljplan och Områdesbestämmelser

Tabell 9. Antal antagna detaljplaner (DP), 2007 - 2010												
Län	Antagna DP normalt planförfarande				Antagna DP enkelt planförfarande				Totalt antagna DP			
	2007	2008	2009	2010	2007	2008	2009	2010	2007	2008	2009	2010
Stockholm (AB)	232	188	172	135	103	134	137	112	335	322	309	247
Västerbotten (AC)	50	42	27	32	44	40	43	35	94	82	70	67
Norrbottn (BD)	30	51	34	53	21	40	29	21	51	91	63	74
Uppsala (C)	33	61	30	32	34	39	40	30	67	100	70	62
Södermanland (D)	54	44	48	29	32	45	44	32	86	89	92	61
Östergötland (E)	59	56	60	57	23	32	24	22	82	88	84	79
Jönköping (F)	45	56	45	47	21	20	24	35	66	76	69	82
Kronoberg (G)	32	43	26	23	0	18	16	20	32	61	42	43
Kalmar (H)	40	72*	36	43	36	32*	24	24	76	104*	60	67
Gotland (I)	14	8	7	8	3	3	8	11	17	11	15	19
Blekinge (K)	10	16	18	23	20	15	14	16	30	31	32	39
Skåne (M)	203	160	173	156	103	94	97	107	306	254	270	263
Halland (N)	33	38	23	34	116	85	84	77	149	123	107	111
Västra Götaland (O)	224	197	175	167	103	110	120	140	327	307	295	307
Värmland (S)	38	46	27	23	5	12	15	15	43	58	42	38
Örebro (T)	45	38	38	40	49	53	51	40	94	91	89	80
Västmanland (U)	25	43	31	29	16	18	30	18	41	61	61	47
Dalarna (W)	33	37	43	36	34	38	45	33	67	75	88	69
Gävleborg (X)	46	47	38	25	23	35	27	23	69	82	65	48
Västernorrland (Y)	7	20	17	22	32	20	21	35	39	40	38	57
Jämtland (Z)	29	32	39	29	35	67	49	52	64	99	88	81
Totalt	1 282	1 295	1 107	1 043	853	950	942	898	2 135	2 245	2 049	1 941

*Uppgift hämtad ur länsstyrelsens återsrapportering till Boverket år 2008

Tabell 10. Antal antagna detaljplaner (DP) som grundar sig på program samt som avviker från ÖP, 2007 - 2010								
Län	Antagna DP som grundar sig på program				Antagna DP utan program som avviker från ÖP			
	2007	2008	2009	2010	2007	2008	2009	2010
Stockholm (AB)	28	34	74	67	*	0	2	2
Västerbotten (AC)	4	1	1	2	*	0	8	7
Norrbottn (BD)	2	11	2	6	*	14	7	2
Uppsala (C)	16	39	17	12	*	0	0	0
Södermanland (D)	10	8	9	6	*	13	0	0
Östergötland (E)	18	12	15	9	*	16	3	1
Jönköping (F)	26	16	11	8	*	0	6	0
Kronoberg (G)	5	6	22	20	*	0	1	2
Kalmar (H)	21	*	0	0	*	*	*	0
Gotland (I)	5	4	11	12	*	1	0	0
Blekinge (K)	2	5	5	6	*	1	0	1
Skåne (M)	58	6	19	22	*	0	3	2
Halland (N)	17	8	11	18	*	3	3	0
Västra Götaland (O)	64	63	67	67	*	13	5	6
Värmland (S)	9	15	6	4	*	2	1	2
Örebro (T)	8	4	1	7	*	0	0	0
Västmanland (U)	2	8	0	4	*	1	0	2
Dalarna (W)	11	9	8	4	*	4	5	0
Gävleborg (X)	3	3	0	2	*	5	0	0
Västernorrland (Y)	5	8	1	13	*	4	1	1
Jämtland (Z)	3	6	3	3	*	0	0	0
Totalt	317	266	283	292	41**	77	45	28

*Uppgift hämtad ur länsstyrelsens återrapportering till Boverket år 2008

** Låg svarsfrekvens

Tabell 11. Antal och andel detaljplaner (DP) som prövats enligt 12 kap PBL, 2008 - 2010						
Län	Antal av lst prövade DP			Andel av lst prövade DP		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Stockholm (AB)	4	4	3	1	1	1
Västerbotten (AC)	4	0	0	5	0	0
Norrbottn (BD)	3	1	3	3	2	4
Uppsala (C)	0	3	2	0	4	3
Södermanland (D)	0	1	1	0	1	2
Östergötland (E)	0	5	0	0	6	0
Jönköping (F)	0	2	0	0	3	0
Kronoberg (G)	1	2	0	2	5	0
Kalmar (H)	*	0	0	*	0	0
Gotland (I)	1	0	0	9	0	0
Blekinge (K)	1	0	0	3	0	0
Skåne (M)	6	6	5	2	2	2
Halland (N)	0	0	0	0	0	0
Västra Götaland (O)	4	2	4	1	1	1
Värmland (S)	1	3	1	2	7	3
Örebro (T)	1	0	0	1	0	0
Västmanland (U)	0	0	0	0	0	0
Dalarna (W)	1	0	2	1	0	3
Gävleborg (X)	1	0	0	1	0	0
Västernorrland (Y)	1	0	0	3	0	0
Jämtland (Z)	0	0	0	0	0	0
Totalt	29	29	21	1	1	1

* Uppgift saknas

Tabell 12. Skäl för länsstyrelsens prövning av detaljplaner (DP) enligt 12 kap PBL, 2010

Län	Riksentresse	Miljö kvalitets-norm	Brist på mellan-kommunal samverkan	Hälsa	Säkerhet	Olyckor	Översvämning	Erosion	Strandskydd i strid med gällande bestämmelser
Stockholm (AB)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Västerbotten (AC)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Norrbottn (BD)	2	1	0	1	0	0	0	0	0
Uppsala (C)	0	0	0	2	0	0	0	0	0
Södermanland (D)	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Östergötland (E)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Jönköping (F)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kronoberg (G)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kalmar (H)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gotland (I)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Blekinge (K)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Skåne (M)	3	0	0	1	1	1	0	0	0
Halland (N)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Västra Götaland (O)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Värmland (S)	0	0	0	1	0	0	0	0	0
Örebro (T)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Västmanland (U)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dalarna (W)	1	0	0	1	0	0	0	0	0
Gävleborg (X)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Västernorrland (Y)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Jämtland (Z)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totalt	6	1	0	6	1	1	0	0	1

* Uppgift saknas

Tabell 13. Detaljplaner (DP) som länsstyrelsen upphävt enligt 12 kap PBL, 2008 - 2010						
Län	Antal upphävda DP			Andel upphävda DP av prövade		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Stockholm (AB)	1	3	2	25	75	67
Västerbotten (AC)	0	1	0	0	0	0
Norrbottn (BD)	0	1	0	0	100	0
Uppsala (C)	0	0	0	0	0	0
Södermanland (D)	0	0	0	0	0	0
Östergötland (E)	0	0	0	0	0	0
Jönköping (F)	0	0	0	0	0	0
Kronoberg (G)	0	0	0	0	0	0
Kalmar (H)	*	0	0	*	0	0
Gotland (I)	0	0	0	0	0	0
Blekinge (K)	1	0	0	100	0	0
Skåne (M)	2	3	2	33	50	40
Halland (N)	0	0	0	0	0	0
Västra Götaland (O)	2	0	0	50	0	0
Värmland (S)	1	0	1	100	0	100
Örebro (T)	0	0	0	0	0	0
Västmanland (U)	0	0	1	0	0	0
Dalarna (W)	0	0	0	0	0	50
Gävleborg (X)	1	0	0	100	0	0
Västernorrland (Y)	0	0	0	0	0	0
Jämtland (Z)	0	0	0	0	0	0
Totalt	8	8	6	28	28	29

* Uppgift saknas

Tabell 14. Detaljplaner (DP) som överklagats till och upphävts (helt eller delvis) av länsstyrelsen, 2007 - 2010								
Län	Antal DP som överklagats till Ist				Antal DP som Ist upphävt efter överklagande			
	2007	2008	2009	2010	2007	2008	2009	2010
Stockholm (AB)	86	92	96	89	*	8	3	4
Västerbotten (AC)	12	13	6	17	*	3	1	1
Norrbottn (BD)	4	27	11	16	*	2	2	0
Uppsala (C)	19	19	16	16	*	4	1	2
Södermanland (D)	14	14	24	12	*	1	1	2
Östergötland (E)	22	16	24	21	*	0	2	3
Jönköping (F)	11	6	12	9	*	0	3	0
Kronoberg (G)	0	61	5	8	*	11	1	2
Kalmar (H)	16	18**	7	13	*	*	1	2
Gotland (I)	7	6	4	0	*	0	0	0
Blekinge (K)	1	8	8	13	*	1	0	0
Skåne (M)	67	91	87	81	*	0	6	10
Halland (N)	21	21	27	33	*	1	1	0
Västra Götaland (O)	68	85	74	90	*	6	12	8
Värmland (S)	9	12	6	3	*	0	0	0
Örebro (T)	9	11	13	10	*	0	0	0
Västmanland (U)	15	5	7	27	*	0	0	0
Dalarna (W)	16	14	12	11	*	3	0	3
Gävleborg (X)	8	21	4	4	*	2	1	0
Västernorrland (Y)	3	6	4	7	*	0	0	1
Jämtland (Z)	12	15	24	6	*	2	0	2
Totalt	420	476	471	486	*	38	35	40

* Uppgift saknas

** Uppgift hämtad ur länsstyrelsens återsrapportering till Boverket 2008

Tabell 15. Skäl för länsstyrelsens upphävande av detaljplan (DP) efter överklagande, 2010					
Län	Felaktigt användande av enkelt planförfarande	Felaktig planprocess	Brister i underlaget	Felaktig avgränsning av sakägarkretsen	Annan orsak
Stockholm (AB)	0	1	0	0	3
Västerbotten (AC)	0	1	1	0	1
Norrbottn (BD)	0	0	0	0	0
Uppsala (C)	0	1	0	0	1
Södermanland (D)	0	0	0	0	2
Östergötland (E)	1	1	0	0	1
Jönköping (F)	0	0	0	0	0
Kronoberg (G)	0	1	0	1	0
Kalmar (H)	0	0	1	0	1
Gotland (I)	0	0	0	0	0
Blekinge (K)	0	0	0	0	0
Skåne (M)	7	1	2	0	0
Halland (N)	0	0	0	0	0
Västra Götaland (O)	0	0	2	1	3
Värmland (S)	0	0	0	0	0
Örebro (T)	0	0	0	0	0
Västmanland (U)	0	0	0	0	0
Dalarna (W)	0	1	0	0	2
Gävleborg (X)	0	0	0	0	0
Västernorrland (Y)	0	0	1	0	0
Jämtland (Z)	0	0	2	0	0
Totalt	8	7	9	2	14

Tabell 16. Antal antagna detaljplaner (DP) med miljöbedömning eller MKB samt upphävda strandskydd, 2008 - 2010						
Län	Antagna DP med MB/MKB			Upphävda strandskydd inom DP		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Stockholm (AB)	0	11	19	22	10	14
Västerbotten (AC)	3	2	2	17	12	5
Norrbottn (BD)	8	4	1	14	5	13
Uppsala (C)	8	4	1	4	6	5
Södermanland (D)	4	6	2	9	12	9
Östergötland (E)	14	6	6	5	3	12
Jönköping (F)	1	0	1	6	6	3
Kronoberg (G)	5	3	2	0	2	0
Kalmar (H)	*	1	1	*	8	8
Gotland (I)	2	1	0	0	0	0
Blekinge (K)	2	3	3	9	8	9
Skåne (M)	10	1	1	8	0	4
Halland (N)	10	4	6	16	4	12
Västra Götaland (O)	0	20	11	0	11	9
Värmland (S)	6	1	3	16	4	6
Örebro (T)	2	0	0	4	3	7
Västmanland (U)	1	3	4	2	4	0
Dalarna (W)	0	1	1	12	14	13
Gävleborg (X)	47	0	3	25	23	22
Västernorrland (Y)	4	0	2	2	10	6
Jämtland (Z)	2	9	0	10	18	14
Totalt	129	80	69	181	163	171

* Uppgift saknas

Tabell 17. Antal antagna och prövade områdesbestämmelser, 2007 - 2010

Län	Antal antagna OB				Antal OB som ist prövat enligt 12 kap PBL			
	2007	2008	2009	2010	2007	2008	2009	2010
Stockholm (AB)	6	0	1	1	*	0	0	0
Västerbotten (AC)	4	3	0	0	*	0	0	0
Norrbottn (BD)	0	2	1	0	*	0	0	0
Uppsala (C)	0	1	1	2	*	0	0	0
Södermanland (D)	0	0	0	0	*	0	0	0
Östergötland (E)	0	0	1	0	*	0	0	0
Jönköping (F)	1	0	0	0	*	0	0	0
Kronoberg (G)	0	0	1	1	*	0	0	0
Kalmar (H)	2	0*	0	1	*	0*	0	0
Gotland (I)	0	0	0	0	*	0	0	0
Blekinge (K)	1	0	0	0	*	0	0	0
Skåne (M)	0	1	0	2	*	0	0	0
Halland (N)	0	0	0	0	*	0	0	0
Västra Götaland (O)	4	2	5	2	*	0	0	0
Värmland (S)	3	1	0	0	*	0	0	0
Örebro (T)	0	3	3	3	*	0	0	0
Västmanland (U)	3	1	0	0	*	0	0	0
Dalarna (W)	6	1	2	1	*	0	0	0
Gävleborg (X)	5	10	0	0	*	0	0	0
Västernorrland (Y)	2	3	4	0	*	0	0	0
Jämtland (Z)	0	0	0	0	*	0	0	0
Totalt	37	28	19	13	*	0	0	0

* Uppgift saknas

Tabell 18. Antal områdesbestämmelser (OB) som överklagats till Ist och antal OB som upphävts, 2007 - 2010								
Län	Antal OB som överklagats till Ist				Antal OB som Ist upphävt efter överklagande			
	2007	2008	2009	2010	2007	2008	2009	2010
Stockholm (AB)	0	0	0	0	*	0	0	0
Västerbotten (AC)	1	1	0	0	*	0	0	0
Norrbottn (BD)	0	0	0	0	*	0	0	0
Uppsala (C)	0	0	0	1	*	0	0	0
Södermanland (D)	0	0	0	0	*	0	0	0
Östergötland (E)	0	0	0	0	*	0	0	0
Jönköping (F)	0	0	0	0	*	0	0	0
Kronoberg (G)	0	0	0	1	*	0	0	0
Kalmar (H)	0	0	0	0	*	*	0	0
Gotland (I)	0	0	0	0	*	0	0	0
Blekinge (K)	1	0	0	0	*	0	0	0
Skåne (M)	0	0	1	1	*	0	0	1
Halland (N)	0	0	0	0	*	0	0	0
Västra Götaland (O)	1	2	1	1	*	0	0	0
Värmland (S)	0	0	0	0	*	0	0	0
Örebro (T)	0	0	1	1	*	0	0	0
Västmanland (U)	0	0	0	0	*	0	0	0
Dalarna (W)	0	0	0	0	*	0	0	0
Gävleborg (X)	0	0	0	0	*	0	0	0
Västernorrland (Y)	0	0	0	0	*	0	0	0
Jämtland (Z)	0	0	0	0	*	0	0	0
Totalt	3	1	3	5	*	0	0	1

* Uppgift saknas

Plan- och byggenkäten 2010 – Lov och Förhandsbesked mm

Tabell 19. Antal beslut om förordnande enligt 12 kap PBL för lov eller förhandsbesked, 2008 – 2010

Län	Totalt antal gällande förordnanden	Antal nya förordnande enligt 12 kap 4§ PBL			Antal förordnanden enligt 12 kap 4 § PBL som ist upphävt		
		2008	2009	2010	2008	2009	2010
Stockholm (AB)	37	0	0	0	0	0	0
Västerbotten (AC)	14	0	0	0	0	0	0
Norrbottn (BD)	1	0	0	0	0	0	0
Uppsala (C)	22	1	0	0	0	0	0
Södermanland (D)	10	1	0	0	0	0	0
Östergötland (E)	0	0	0	0	0	0	0
Jönköping (F)	0	0	0	0	0	0	0
Kronoberg (G)	0	0	0	0	0	0	0
Kalmar (H)	*	*	*	*	*	*	*
Gotland (I)	0	0	0	0	0	0	0
Blekinge (K)	0	0	0	0	0	0	0
Skåne (M)	0	1	0	0	1	0	0
Halland (N)	1	0	0	0	0	0	0
Västra Götaland (O)	33	0	0	0	0	0	0
Värmland (S)	0	0	0	0	0	0	0
Örebro (T)	0	0	0	0	0	0	0
Västmanland (U)	11	0	0	1	0	1	0
Dalarna (W)	5	0	0	0	0	0	0
Gävleborg (X)	36	0	0	0	0	0	0
Västernorrland (Y)	0	0	0	0	0	0	0
Jämtland (Z)	0	0	0	0	0	0	0
Totalt	170	3	0	1	1	1	0

* Uppgift saknas

Tabell 20. Antal inkomna och prövade lov och förhandsbesked enligt 12 kap PBL, 2008 - 2010

Län	Antal lov och förhandsbesked som inkommit till Ist enligt 12 kap PBL			Antal lov och förhandsbesked som Ist prövat enligt 12 kap PBL			Antal lov och förhandsbesked som Ist upphävt enligt 12 kap PBL		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Stockholm (AB)	4	2	5	4	2	3	1	0	1
Västerbotten (AC)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Norrbottn (BD)	0	9	0	0	2	0	0	2	0
Uppsala (C)	4	14	24	0	0	0	0	0	0
Södermanland (D)	5	12	7	1	0	2	0	0	0
Östergötland (E)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Jönköping (F)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kronoberg (G)	0	0	1	0	0	1	0	2	1
Kalmar (H)	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Gotland (I)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Blekinge (K)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Skåne (M)	44	2	0	1	0	0	1	0	0
Halland (N)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Västra Götaland (O)	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Värmland (S)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Örebro (T)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Västmanland (U)	2	2	0	0	0	0	0	0	0
Dalarna (W)	0	0	4	0	0	0	0	0	0
Gävleborg (X)	62	0	0	0	0	0	12	0	0
Västernorrland (Y)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Jämtland (Z)	3	0	0	3	0	0	0	0	0
Totalt	124	41	41	9	4	7	14	4	2

* Uppgift saknas

Tabell 21. Antal lov och förhandsbesked som överklagats till Ist och antal som upphävts, 2008 - 2010

Län	Antal lov och förhandsbesked som överklagats till Ist			Antal lov och förhandsbesked som Ist upphävt		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Stockholm (AB)	867	560	561	259	111	103
Västerbotten (AC)	71	65	41	10	12	6
Norrbottn (BD)	93	54	67	14	12	3
Uppsala (C)	77	99	89	17	14	16
Södermanland (D)	82	50	66	14	8	11
Östergötland (E)	104	110	94	21	41	27
Jönköping (F)	57	47	73	17	15	27
Kronoberg (G)	59	40	33	4	11	7
Kalmar (H)	*	97	90	*	36	19
Gotland (I)	84	71	37	10	11	0
Blekinge (K)	96	95	85	0	0	0
Skåne (M)	429	479	486	43	138	97
Halland (N)	304	206	231	9	17	22
Västra Götaland (O)	1086	902	498	246	122	104
Värmland (S)	146	58	38	27	2	13
Örebro (T)	52	37	39	13	6	6
Västmanland (U)	43	33	30	5	1	12
Dalarna (W)	113	105	83	35	17	22
Gävleborg (X)	0	45	58	0	3	10
Västernorrland (Y)	64	32	49	3	12	11
Jämtland (Z)	48	62	69	4	4	0
Totalt	3 875	3 247	2 817	751	593	516

* Uppgift saknas

Tabell 22. Skäl för upphävande av överklagade beslut om lov och förhandsbesked, 2010

Län	Strider mot krav i 3 kap PBL	Strider mot krav i 8 kap 22 § PBL om "grannehörande"	Giltig grund för kommunens avslag saknas	Strider mot bestämmelse i DP/fastighetsplan	Lovgiven åtgärd är inte "mindre avvikelse"	Uppfyller inte kraven i 2 kap PBL	Uppfyller inte kravet på att DP ska göras (5 kap 1 § PBL)	Strider mot områdesbestämmelser
Stockholm (AB)	30	24	0	23	21	0	2	0
Västerbotten (AC)	0	0	0	0	0	1	0	0
Norrbottn (BD)	0	0	1	0	0	0	0	0
Uppsala (C)	1	1	3	2	1	3	0	0
Södermanland (D)	2	0	5	2	1	0	0	0
Östergötland (E)	3	3	5	10	3	1	0	1
Jönköping (F)	5	2	8	5	5	3	1	0
Kronoberg (G)	0	2	0	1	4	0	0	0
Kalmar (H)	1	0	0	0	4	5	0	0
Gotland (I)	0	0	0	0	0	0	0	0
Blekinge (K)	0	0	0	0	0	0	0	0
Skåne (M)	16	13	0	12	14	10	7	0
Halland (N)	4	1	3	3	13	1	0	0
Västra Götaland (O)	5	19	49	15	10	10	4	0
Värmland (S)	0	0	0	0	0	0	0	0
Örebro (T)	0	2	3	0	1	0	0	0
Västmanland (U)	0	0	0	0	1	2	0	0
Dalarna (W)	2	4	1	3	7	2	3	0
Gävleborg (X)	0	2	0	1	1	0	0	0
Västernorrland (Y)	2	3	0	1	1	3	0	1
Jämtland (Z)	0	0	0	1	1	0	1	0
Totalt	71	76	78	79	88	41	18	2

Tabell 23. Antal beslut om kontrollplaner som överklagats till Ist och antal upphävda kontrollplaner år 2008 - 2010

Län	Antal kontrollplaner som överklagats till länsstyrelsen			Antal kontrollplaner som länsstyrelsen upphävt efter överklagande		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Stockholm (AB)	0	6	1	0	1	1
Västerbotten (AC)	0	0	0	0	0	0
Norrbottn (BD)	0	0	0	0	0	0
Uppsala (C)	0	0	1	0	0	0
Södermanland (D)	0	0	0	0	0	0
Östergötland (E)	2	0	0	0	0	0
Jönköping (F)	3	0	0	2	0	0
Kronoberg (G)	0	0	0	0	0	0
Kalmar (H)	0	0	0	0	0	0
Gotland (I)	0	1	0	0	0	0
Blekinge (K)	1	0	1	0	0	0
Skåne (M)	0	2	2	0	1	0
Halland (N)	0	0	0	0	0	0
Västra Götaland (O)	0	10	0	0	0	1
Värmland (S)	0	0	0	1	0	0
Örebro (T)	0	0	0	0	0	0
Västmanland (U)	0	0	0	0	0	0
Dalarna (W)	0	0	0	0	0	0
Gävleborg (X)	0	0	0	0	0	0
Västernorrland (Y)	0	0	0	0	0	0
Jämtland (Z)	0	0	0	0	0	0
Totalt	6	19	5	3	2	2

Tabell 24. Antal beslut om ingripande enligt 10 kap som överklagats till Ist och typ av beslut år 2008 - 2010					
Län	Antal beslut om ingripande som överklagats till Ist			Ingripande som Ist upphävt - typ av beslut (2010)	
	2008	2009	2010	Föreläggande	Avgifter
Stockholm (AB)	5	73	1	1	0
Västerbotten (AC)	1	1	0	0	0
Norrbottn (BD)	2	2	5	3	2
Uppsala (C)	11	9	13	3	10
Södermanland (D)	0	10	6	4	2
Östergötland (E)	30	17	14	9	5
Jönköping (F)	7	2	2	1	1
Kronoberg (G)	0	13	0	0	0
Kalmar (H)	0	12	13	6	7
Gotland (I)	5	1	0	0	0
Blekinge (K)	12	12	2	1	1
Skåne (M)	4	44	60	21	39
Halland (N)	14	23	13	9	4
Västra Götaland (O)	0	15	64	42	22
Värmland (S)	1	4	0	0	0
Örebro (T)	8	13	18	13	5
Västmanland (U)	0	1	1	1	0
Dalarna (W)	18	12	19	13	6
Gävleborg (X)	0	4	0	0	0
Västernorrland (Y)	0	0	0	0	0
Jämtland (Z)	3	4	0	0	0
Totalt	121	272	231**	127	104

* Uppgift saknas

** Högst

Tabell 25. Antal kommunala beslut om ingripande som upphävts samt typ av beslut, 2008 - 2010					
Län	Antal kommunala beslut om ingripande som Ist upphävt			Antal kommunala beslut om ingripande som upphävts - typ av beslut	
	2008	2009	2010	Föreläggande	Avgift
Stockholm (AB)	0	24	0	0	0
Västerbotten (AC)	1	0	1	0	0
Norrbottn (BD)	1	0	1	0	1
Uppsala (C)	3	0	4	2	4
Södermanland (D)	0	0	1	0	1
Östergötland (E)	5	3	2	2	0
Jönköping (F)	2	1	1	0	1
Kronoberg (G)	0	1	0	0	0
Kalmar (H)	0	4	8	5	3
Gotland (I)	1	0	0	0	0
Blekinge (K)	0	0	0	0	0
Skåne (M)	0	20	31	8	10
Halland (N)	2	5	9	5	4
Västra Götaland (O)	0	4	12	11	11
Värmland (S)	1	1	0	0	0
Örebro (T)	2	5	0	0	0
Västmanland (U)	0	0	1	1	0
Dalarna (W)	9	7	5	4	2
Gävleborg (X)	0	2	3	0	0
Västernorrland (Y)	0	0	0	0	0
Jämtland (Z)	0	2	1	0	0
Totalt	27	79	80	38	37

Bilaga 2.

Sammanställning av vissa statistiska uppgifter, ur länsstyrelsens årsredovisningar, rörande länsstyrelsernas verksamhet inom plan- och byggnadsväsendet 2007 - 2010

Hållbar samhällsplanering och boende

Tabell 1. Kostnader och årsarbetskrafter för sakområdet "Hållbar samhällsplanering och boende" (40), 2007 - 2010

Län	Kostnader (tkr) totalt				Årsarbetskraft (antal) totalt			
	2007	2008	2009	2010	2007	2008	2009	2010
Stockholm	22 236	21 867	25 246	28 487	35,2	32,9	37,21	39,59
Uppsala	4 241	11 277	5 786	5 456	7,5	8,4	7,6	8,8
Södermanland	3 919	3 960	4 537	5 319	8,6	8,21	6,52	7,14
Östergötland	4 057	4 441	5 331	6 266	7,5	7,6	8,9	10,1
Jönköping	3 156	3 713	4 056	5 276	5,87	6,78	6,46	8,14
Kronoberg	2 896	3 666	4 040	4 384	4,61	5,37	5,45	6,1
Kalmar	3 403	3 500	3 558	3 145	6	5,9	5,22	5,04
Gotland	1 603	1 581	1 227	1 431	1,6	2,77	2,23	2,53
Blekinge	4 201,1	3 280,1	3 142	3 467	7,1	5,5	4,92	5,41
Skåne	18 119	17 356	19 979	20 828	26,31	26,96	33,09	32,42
Halland	4 350	4 267	3 967	5 002	7,4	6,8	6,8	7,7
Västra Götaland	19 190	19 722	21 040	20 960	33,31	31,92	32,72	30,22
Värmland	3 955	3 868	4 308	3 083	5,9	6,8	6,9	5,1
Örebro	2 535	2 961	3 096	3 046	4,55	5,2	5,18	4,32
Västmanland	2 487	2 682	3 353	3 523	4,6	4,5	5	5,6
Dalarna	6 624	7 231	7 893	7 560	10,6	11	11,3	11,26
Gävleborg	4 147	4 750	4 059	4 091	8	8,2	7,1	6,89
Västernorrland	5 672	6 719	3 639	4 194	10,1	9,5	6,1	6,5
Jämtland	3 478	3 945	2 911	3 870	6,7	6,5	4,67	5,35
Västerbotten	3 843	4 546	6 516	7 704	6,2	6,04	8,59	9,97
Norrbottn	4 045	4 013	5 071	5 861	7,1	6,3	7,76	8,6
Summa	128 157	139 345	142 755	152 951	215	213	220	227

Tabell 2. Tillsynsobjekt enligt PBL - planering, 2006 - 2010

Län	Tillsyn planering														
	Antal tillsynsobjekt i länet					Antal tillsynsobjekt som varit föremål för tillsyn					Antal tillsynsobjekt med allvarliga brister, som inte åtgärdats				
	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
Stockholm	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	0	0	0	0	0
Uppsala	8	8	8	8	8	8	8	8	7	8	0	0	0	0	0
Södermanland	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	0	0	0	0	0
Östergötland	13	13	13	13	13	13	13	2	0	13	tom	3	1	0	0
Jönköping	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	1	1	0	0	tom
Kronoberg	0	0	8	8	8	0	0	8	8	8	0	0	0	0	0
Kalmar	12	12	12	12	12	2	0	1	1	1	0	0	0	0	0
Gotland	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0
Blekinge	5	5	5	5	5	5	5	3	5	5	0	0	0	0	0
Skåne	33	33	33	33	33	12	21	9	9	33	tom	0	5	0	0
Halland	6	6	6	6	6	4	6	6	0	6	0	0	0	0	0
Västra Götaland	49	49	49	49	49	32	8	8	28	20	0	1	0	0	1
Värmland	16	16	16	16	16	3	4	16	5	0	3	tom	1	0	0
Örebro	12	12	12	12	12	30	30	2	2	9	1	1	0	0	0
Västmanland	0	0	10	10	10	0	0	0	0	10	0	0	0	0	0
Dalarna	15	15	15	15	15	1	5	6	10	5	0	0	0	0	0
Gävleborg	10	10	10	10	10	1	10	9	10	10	1	0	0	0	0
Västernorrland	7	7	7	7	7	0	7	3	1	2	0	0	0	0	0
Jämtland	8	8	8	8	8	8	2	8	2	2	0	0	0	0	0
Västerbotten	15	15	15	15	15	15	15	15	9	7	1	tom	5	0	0
Norrbottn	14	14	14	14	14	7	7	1	14	14	0	0	0	0	tom
Summa	271	272	290	290	290	189	190	154	160	202	7	6	12	0	1

Tabell 3. Tillsynsobjekt enligt PBL - byggande, år 2006 - 2010

Län	Tillsyn byggande														
	Antal tillsynsobjekt i länet					Antal tillsynsobjekt som varit föremål för tillsyn					Antal tillsynsobjekt med allvarliga brister, som inte åtgärdats				
	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
Stockholm	31	63	47	43	22	31	63	33	28	34	1	1	2	3	3
Uppsala	8	8	8	2	8	8	2	8	2	3	0	0	0	0	0
Södermanland	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	0	0	0	0	0
Östergötland	13	13	13	13	13	13	13	2	0	13	tom	0	1	0	0
Jönköping	13	13	13	13	13	2	13	13	13	13	0	0	0	0	tom
Kronoberg	8	8	8	8	8	3	2	0	0	8	0	0	0	0	0
Kalmar	12	12	12	12	12	2	2	4	0	0	0	0	0	0	0
Gotland	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0
Blekinge	5	5	5	5	5	5	5	1	5	5	0	0	0	0	0
Skåne	33	*	33	33	33	6	3	33	9	0	tom	0	5	0	0
Halland	6	6	6	6	6	4	6	6	0	6	0	0	0	0	0
Västra Götaland	49	49	49	49	49	25	49	36	37	20	1	0	5	1	7
Värmland	16	16	tom	0	tom	3	5	5	4	8	3	tom	4	0	0
Örebro	12	12	12	12	12	0	6	2	6	4	0	1	0	0	0
Västmanland	0	0	10	10	10	0	0	0	0	10	0	0	0	0	0
Dalarna	15	15	15	15	15	15	5	5	5	5	0	1	0	0	0
Gävleborg	10	10	10	10	10	0	10	9	10	10	0	0	0	0	0
Västernorrland	7	7	7	7	7	0	3	3	1	2	0	0	0	0	0
Jämtland	8	8	8	8	8	8	2	8	2	2	0	0	0	0	0
Västerbotten	15	15	15	15	15	15	15	2	5	7	1	tom	tom	0	0
Norrbottn	14	14	14	14	14	9	9	1	14	14	0	1	0	0	tom
Summa	284	284**	295	285	270	158	223	181	151	174	6	4	17	4	10

*Stor omfattning

**Exklusive Skåne

Tabell 4. Överklagade beslut om detaljplan och områdesbestämmelser enligt PBL, 2010

Län	Ingående balans 2010-01-01 (B)	Antal inkomna/initierade ärenden under 2010 (C)	Antal beslutade ärenden under 2010 (D)	Utgående balans 2010-12-31 (F)	Antal överklagade ärenden under 2010 (G)	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans (H)	Varav antal ändrade (I)	Genomsnittlig genomströmningstid (J)	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år (K)
Stockholm	112	126	218	20	134	139	3	57	0
Uppsala	8	19	16	11	17	10	1	117	0
Södermanland	4	21	21	4	5	1	0	97	0
Östergötland	4	66	53	17	16	26	0	78	0
Jönköping	7	28	29	6	16	10	0	130	0
Kronoberg	13	11	22	2	7	5	0	tom	0
Kalmar	1	31	31	1	10	12	4	12	0
Gotland	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Blekinge	1	24	14	11	6	6	0	65	0
Skåne	107	296	338	65	110	90	10	132	0
Halland	6	32	29	9	21	27	1	55	0
Västra Götaland	110	260	214	156	132	92	1	218	0
Värmland	18	16	30	4	6	30	0	232	0
Örebro	5	11	10	6	6	8	1	108	0
Västmanland	77	41	117	1	18	2	0	301	0
Dalarna	3	16	15	4	8	13	tom	76	Tom
Gävleborg	0	5	4	1	5	6	2	37	0
Västernorrland	0	22	21	1	6	1	0	67	0
Jämtland	2	59	61	0	22	24	0	25	0
Västerbotten	1	24	24	1	6	2	0	34	0
Norrbottn	23	23	34	12	19	13	0	418	0
Summa	502	1 131	1 301	332	570	517	23	119	0

* Uppgifterna inte hittade i Årsredovisningen

Tabell 5. Överklagade beslut om bygglov och förhandsbesked enligt PBL, 2010

Län	Ingående balans 2010-01-01 (B)	Antal inkomna/initierade ärenden under 2010 (C)	Antal beslutade ärenden under 2010 (D)	Utgående balans 2010-12-31 (F)	Antal överklagade ärenden under 2010 (G)	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans (H)	Varav antal ändrade (I)	Genomsnittlig genomströmningstid (J)	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år (K)
Stockholm	856	1 204	1 124	936	369	291	24	219,5	14
Uppsala	48	105	130	23	51	32	2	141	0
Södermanland	12	137	108	41	27	5	0	122	0
Östergötland	84	154	175	63	52	44	6	131	0
Jönköping	49	78	94	33	40	34	2	139	0
Kronoberg	12	51	47	16	23	13	0	tom	0
Kalmar	68	183	149	102	42	38	4	138	0
Gotland	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Blekinge	34	156	147	43	46	37	2	69	0
Skåne	607	1 076	1 337	346	388	395	73	178	0
Halland	49	268	265	52	99	65	10	125	0
Västra Götaland	903	1 144	1 149	898	357	248	25	276	0
Värmland	19	112	84	47	8	4	0	67	0
Örebro	13	58	32	39	12	20	2	135	0
Västmanland	67	36	41	62	6	7	1	443	15
Dalarna	45	140	148	37	79	40	1	129	tom
Gävleborg	12	73	72	10	27	7	0	64	0
Västernorrland	30	39	60	9	22	15	1	193	0
Jämtland	25	86	89	22	26	37	2	103	0
Västerbotten	23	53	67	9	20	25	8	83	0
Norrbottn	99	92	103	88	37	33	8	452	1
Summa	3 055	5 245	5 421	2 876	1 731	1 390	171	3 208	30

* Uppgifterna inte hittade i Årsredovisningen

Tabell 6. Prövning enligt 12 kap. 1 § PBL av kommunens beslut om detaljplan och områdesbestämmelser, 2010

Län	Ingående balans 2010-01-01 (B)	Antal inkomna/initierade ärenden under 2010 (C)	Antal beslutade ärenden under 2010 (D)	Varav upphävida beslut enligt 12:3 (E)	Utgående balans 2010-12-31 (F)	Genomsnittlig genomströmningstid (dagar) (J)	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år (K)
Stockholm	36	276	269	2	43	17	3
Uppsala	2	0	1	0	1	148	0
Södermanland	0	1	0	0	1	tom	0
Östergötland	5	98	95	0	8	11	0
Jönköping	0	0	0	0	0	0	0
Kronoberg	3	37	39	0	1	tom	0
Kalmar	3	71	62	0	12	14	0
Gotland	*	*	*	*	*	*	*
Blekinge	12	127	133	0	9	30	0
Skåne	2	6	4	2	4	195	0
Halland	0	0	0	0	0	0	0
Västra Götaland	0	6	4	0	2	57	0
Värmland	2	39	39	1	2	22	0
Örebro	8	88	90	0	8	5	0
Västmanland	0	49	44	0	5	8	0
Dalarna	0	2	1	1	1	tom	tom
Gävleborg	7	55	52	0	10	5	0
Västernorrland	2	56	53	0	5	3	0
Jämtland	12	173	173	0	12	17	0
Västerbotten	4	67	68	0	3	7	0
Norrbottn	0	2	1	1	1	tom	0
Summa	98	1 153	1 128	7	128	34	3

* Uppgifterna inte hittade i Årsredovisningen

Bilaga 3 - SKL:s kommungruppsindelning 2011

1. Storstäder (3 kommuner)

Kommuner med en folkmängd som överstiger 200 000 invånare.

2. Förortskommuner tillorstäder (38 kommuner)

Kommuner där mer än 50 procent av nattbefolkningen pendlar till arbetet i någon annan kommun. Det vanligaste utpendlingsmålet ska vara någon av storstäderna.

3. Större städer (31 kommuner)

Kommuner med 50 000 - 200 000 invånare samt en tätortsgrad överstigande 70 procent.

4. Förortskommuner till större städer (22 kommuner)

Kommuner där mer än 50 procent av nattbefolkningen pendlar till arbetet i en annan kommun. Det vanligaste utpendlingsmålet ska vara någon av de större städerna i grupp 3.

5. Pendlingskommuner (51 kommuner)

Kommuner där mer än 40 procent av nattbefolkningen pendlar till en annan kommun.

6. Turism- och besöksnäringkommuner (20 kommuner)

Kommuner där antalet gästnätter på hotell, vandrarhem och campingar överstiger 21 per invånare eller där antalet fritidshus överstiger 0,20 per invånare.

7. Varuproducerande kommuner (54 kommuner)

Kommuner där 34 procent eller mer av nattbefolkningen mellan 16 och 64 år är sysselsatta inom tillverkning och utvinning, energi och miljö samt byggverksamhet (SNI2007)

8. Glesbygdskommuner (20 kommuner)

Kommuner med en tätortsgrad understigande 70 procent och mindre än åtta invånare per kvadratkilometer.

9. Kommuner i tätbefolkad region (35 kommuner)

Kommuner med *mer* än 300 000 personer inom en radie på 112,5 kilometer.

10. Kommuner i glesbefolkad region (16 kommuner)

Kommuner med *mindre* än 300 000 personer inom en radie på 112,5 km.

I Boverkets uppsiktsrapport sammanfattar vi iakttagelser, analyser och förslag från Boverkets och länsstyrelsernas arbete med uppsikt respektive tillsyn över utvecklingen och tillämpningen inom planering och byggande under 2010. Vi redovisar att det finns problem men också positiva utvecklingstrender och möjligheter när det gäller tillämpningen av plan- och bygglagen (PBL).

Rapporten som är den tredje i sitt slag är utformad och anpassad i tiden för att kunna användas som ett informations- och beslutsunderlag för regeringen. Men den riktar sig också till länsstyrelser, kommuner och andra som är intresserade av utvecklingen på området.

Boverket

Myndigheten för samhällsplanering,
byggande och boende

Box 534, 371 23 Karlskrona
Besök: Drottninggatan 18
Telefon: 0455-35 30 00
Webbplats: www.boverket.se